

ZAŁĄCZNIK DO ZARZĄDZENIA NR 37/2024
WÓJTA GMINY POTOK GÓRNY Z DNIA 8 SIERPNIA 2024 R.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY POTOK GÓRNY NA LATA 2023-2030

PROJEKT

Spis treści

WPROWADZENIE	4
Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	4
1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	6
1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym.....	6
1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym	11
2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie	14
2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	14
2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze	16
2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna	21
2.5. Podsumowanie diagnozy	36
2.6. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji	38
3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	41
3.1. Obszar Rewitalizacji Potok Górny	41
3.2. Obszar Rewitalizacji Lipiny Dolne Kolonia	46
3.3. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych.....	50
3.4. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania	54
4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	58
5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji.....	59
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	63
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	63
6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	71
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji.....	72
7.1. Komplementarność przestrzenna	72
7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	75
7.4. Komplementarność międzyokresowa.....	75
7.5. Komplementarność źródeł finansowania	76
7.6. Podsumowanie komplementarności.....	78
8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji	79
8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania	79
8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji	80
8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu	83
9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji.....	83
9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR	83

9.3. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR	88
9.4 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	89
9.5. Aktualizacja GPR	89
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	90
10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji	91
10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji	94
11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	98
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	102
12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji	102
12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	102
12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	102
12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	103
13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	103
Spis tabel:.....	104
Spis map:.....	105

WPROWADZENIE

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (...) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji”. Takimi zasadami kierowano się również opracowując Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny 2023-2030. Program został przygotowany i opracowany zgodnie z wymogami określonymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W rozdziale pierwszym opisano powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Część druga Programu ma charakter diagnostyczny i opiera się na streszczeniu sytuacji społecznej gminy, a także sytuacji w innych sferach wymienionych w ustawie. Następnie przeprowadzono szczegółową analizę sytuacji, pozwalającą na określenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji – poszczególne dane analizowano już na poziomie wyodrębnionych miejscowości wiejskich gminy objętych Obszarem Rewitalizacji.

Część trzecia ma charakter projektowy i odnosi się do kształtu procesu rewitalizacji w gminie. Przede wszystkim wskazano wizję obszarów rewitalizacji po przeprowadzeniu tego procesu, a także cele i kierunki działań.

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone przez podmioty z terenu gminy zostały uporządkowane w ramach dwóch list – przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

Następnie opisano mechanizmy zapewnienia komplementarności tych przedsięwzięć. Ostatnim elementem tej części był opis procesu partycypacji społecznej, który przeprowadzono na etapie opracowywania dokumentu, jak również zaproponowano możliwe formy włączania lokalnej społeczności na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Chodzi o utrzymanie zainteresowania mieszkańców realizowanymi przedsięwzięciami, bowiem bez współpracy z lokalną społecznością nie uda się osiągnąć pozytywnych efektów, zwłaszcza w wymiarze społecznym.

Ostatnia część dokumentu odnosi się do zarządzania wdrażaniem procesu Rewitalizacji. W sposób zbiorczy przedstawiono tu szacunkowe ramy finansowe zaproponowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych, a także harmonogram ich realizacji. Następnie opisano system zarządzania realizacją Programu, monitoringu, oceny skuteczności oraz wprowadzania zmian do niniejszego dokumentu.

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ✓ **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ✓ **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów).

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji:

- ✓ mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy gminy,
- ✓ właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- ✓ podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- ✓ podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe
- ✓ i grupy nieformalne,
- ✓ jednostki organizacyjne Gminy Ostrówek,
- ✓ organy władzy publicznej,
- ✓ podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,

oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, w tym:

- ✓ partnerzy społeczno-gospodarczy,
- ✓ podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- ✓ podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- ✓ podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw
- ✓ podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz

wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Gminny Program Rewitalizacji

- ✓ inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
- ✓ Gminny Program Rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 poz. 485).

1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny 2023-2030 został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym:

1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

- ✓ Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- ✓ Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
- ✓ Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
- ✓ Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
- ✓ Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
- ✓ Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
- ✓ Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu
- ✓ Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
- ✓ Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
- ✓ Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
- ✓ Cyfrowe państwo usługowe
- ✓ Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
- ✓ Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z celem głównym i celami strategicznymi Strategii, poprzez planowe interwencje w zakresie rozwoju kapitału społecznego, w tym zwiększenia poziomu partycypacji społecznej.

2. Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ✓ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji
- ✓ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną

Minimalizacja występowania zjawiska wykluczenia społecznego stanowi jedno z głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny 2023-2030. Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wspieranie włączenia społecznego, integracji i aktywizacji oraz ograniczenie występowania problemów społecznych, w tym ubóstwa i bezrobocia.

3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności

Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Cele i zadania:

Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:

- ✓ Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji
- ✓ Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym
- ✓ Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
- ✓ Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki

- ✓ Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
- ✓ Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
- ✓ Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:
- ✓ Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- ✓ Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach
- ✓ Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
- ✓ Efektywność i sprawność państwa:
- ✓ Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
- ✓ Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 zakłada zapewnienie rozwoju poprzez wzmacnianie i wspieranie istniejącego kapitału oraz wykorzystywanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów SOR w wymiarze terytorialnym. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:

- Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych.

W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023–2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:

- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;
- 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- 2.2. Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;
- 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;
- 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Samo opracowanie i wdrażanie zapisów GPR jest już spójne z założeniami KSRR 2030, w myśl celu 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Rewitalizacja jako proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, wykorzystywana jest do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu ograniczenie występowanie zjawiska wykluczenia społecznego oraz niwelowanie nierówności pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi częściami gminy w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym:

1. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Cel strategiczny 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cele operacyjne:

- ✓ Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej

- ✓ Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
- ✓ Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- ✓ Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cele operacyjne:

- ✓ Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
- ✓ Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- ✓ Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
- ✓ Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego

Cele operacyjne:

- ✓ Rozwijanie kapitału ludzkiego
- ✓ Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
- ✓ Włączenie i integracja społeczna
- ✓ Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- ✓ Bezpieczeństwo publiczne
- ✓ Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Wśród założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 znajduje się wyrównywanie potencjałów społecznych, gospodarczych czy infrastrukturalnych pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi terenami gminy oraz wzrost kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego.

Wpłynie to na podniesienie poziomu spójności całego województwa, jako składowej większej liczby poszczególnych części, w aspektach związanych z gospodarką, zatrudnieniem oraz jakością życia mieszkańców.

2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego:

Osadnictwo i infrastruktura społeczna

Cele szczegółowe:

- ✓ Poprawa dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej
- ✓ Rozwój usług i sieci ośrodków pomocy społecznej wynikającej z rosnącej liczby seniorów

Środowisko przyrodnicze

Cele szczegółowe:

- ✓ Harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej
- ✓ Utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- ✓ Przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych stosunkach ekologicznych.

Środowisko kulturowe

Cele szczegółowe:

- ✓ Identyfikacja, zachowanie i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz różnorodności krajobrazu kulturowego.
- ✓ Zachowanie przed zatarciem specyfiki kulturowej ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych.
- ✓ Zachowanie i wzbogacanie zasobów dóbr kultury współczesnej.
- ✓ Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego

Gospodarka

Cele szczegółowe:

- ✓ Rozwój potencjału społeczno-ekonomicznego węzłów i ośrodków gospodarczych.
- ✓ Wykorzystywanie endogenicznych potencjałów i rozwój specjalizacji regionalnych.
- ✓ Zrównoważone wykorzystanie potencjałów rozwojowych tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym i zasobach naturalnych przestrzeni województwa.
- ✓ Dywersyfikacja działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.
- ✓ Zwiększenie konkurencyjności gospodarki rybackiej opartej na wysokiej jakości produktach akwakultury.
- ✓ Rozwój infrastruktury turystycznej.
- ✓ Zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej obszarów i terenów rekreacyjnych.
- ✓ Wzmocnienie oferty zatrudnienia i usług (publicznych i komercyjnych) w miastach z uwzględnieniem potrzeb obsługi okolicznych terenów wiejskich

Realizacja założeń GPR przyczyni się do realizacji ww. zamysłów poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu m.in. kształtowanie przestrzeni publicznej oraz podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

W związku z założeniami strategicznymi oraz w odpowiedzi na wyzwania, za cel główny Programu przyjęto: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Zostanie on osiągnięty przez interwencje w ramach 11 Priorytetów obejmujących 5 CP pakietu legislacyjnego UE.

Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie

2.1.11.1. Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

Opis interwencji - rodzaje planowanych działań, typów projektów:

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR - Inwestycje będą obejmowały kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Inwestycje te będą obejmowały m.in. adaptację budynków do celów społecznych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, kulturalne, turystyczne, itp., dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji, wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorstw społecznych.

Przedstawione zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny 2023-2030 a krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi. W wielu z przytoczonych dokumentach odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane poprawą dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej, rozwojem i efektywnym wykorzystaniem potencjału kulturowego oraz wykorzystywaniem endogenicznych potencjałów i rozwojem specjalizacji regionalnych. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu.

1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym:

1. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Biłgorajskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Cele wyznaczone w Programie:

1. Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
2. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.
3. Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych.
4. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą.
5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz rozbudowa infrastruktury związanej z oczyszczaniem ścieków.
6. Optymalizacja wykorzystania zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko w trakcie prowadzenia geologicznych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych oraz w trakcie eksploatacji złóż kopalin.
7. Ochrona gleb na terenach rolnych i leśnych, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz zwiększenie skali rekultywacji terenów zdegradowanych.
8. Ograniczenie ilości odpadów kierowanych do składowania, zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększenie poziomu recyklingu odpadów i przygotowania do ponownego użycia, zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie.
9. Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, a także rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.
10. Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Biłgorajskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 występują cele, które zawierają się także w niektórych zaproponowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. W tym kontekście najważniejszy jest cel: Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, a także rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. Postulaty te zostały uwzględnione przy projektowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

2. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030

Cel główny: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziom ubóstwa do roku 2030

Cel operacyjny 1: Niwelowanie poziomu bezrobocia oraz ograniczanie jego skutków.

Cel operacyjny 2: Wzrost poziomu współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i niepublicznymi, konsolidacja oferty pomocowej dla osób zagrożonych wykluczeniem.

Cel główny: Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa

Cel operacyjny 1: Wsparcie osób starszych w środowisku lokalnym powodujące wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, zawodowym,

Cel operacyjny 2: Zapewnienie kompleksowego i wysokiego poziomu usług skierowanych do osób starszych,

Cel operacyjny 3: Rozwój systemu opieki oraz ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność osób starszych nie mogących samodzielnie funkcjonować w środowisku.

Cel główny: Adaptacja systemu efektywnie wspierającego rodzinę.

Cel operacyjny 1: Wzmacnianie potencjału rodzin poprzez upowszechnianie wzorców pozytywnego

rodzicielstwa.

Cel operacyjny 2: Budowa systemu pomocy wspierającego działania podejmowane w pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 3: Profesjonalizacja działań kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Cel główny: Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe

Cel operacyjny 1: Przeciwdziałanie oraz łagodzenie skutków niepełnosprawności.

Cel operacyjny 2: Zapewnienie kompleksowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 3: Podniesienie poziomu aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 4: Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Cel główny: Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.

Cel operacyjny 1: Poprawa dostępności usług dla osób doświadczających kryzysu psychicznego,

Cel operacyjny 2: Ułatwienie dostępu do opieki zdrowotnej.

Cel główny: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne

Cel operacyjny 1: Poprawa trwałości i stabilności funkcjonowania organizacji pozarządowych

Cel operacyjny 2: Wzmocnienie i rozwój współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym,

Cel operacyjny 3: Wzrost aktywności mieszkańców Powiatu Biłgorajskiego w działaniach obywatelskich oraz wzrost postaw prospołecznych. **Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Są one zbieżne z celami głównymi: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziom ubóstwa do roku 2030, Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa, Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne**

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym (Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy)

1. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Potok Górny

Zakres działań na szczeblu gminy dotyczy:

1. DZIAŁANIE 1 - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
2. DZIAŁANIE 2 - Audyty energetyczne w budynkach użyteczności publicznej
3. DZIAŁANIE 3 - Modernizacja oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności publicznej
4. DZIAŁANIE 4 - Ograniczanie niskiej emisji oraz instalacje OZE w gminie
5. DZIAŁANIE 5 - Wymiana sprzętu informatycznego oraz urządzeń elektrycznych w budynkach użyteczności publicznej oraz modernizacja urządzeń monitorujących zużycie energii elektrycznej oraz wody w obiektach użyteczności publicznej.
6. DZIAŁANIE 6 - Modernizacja oświetlenia ulicznego
7. DZIAŁANIE 7 - Informacja i promocja
8. DZIAŁANIE 8 - Określenie kryteriów zielonych zamówień publicznych
9. DZIAŁANIE 9 - Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy
10. DZIAŁANIE 10 - Zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych
11. Program działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych w Gminie Potok Górny

PGN jest dokumentem, w którym zaplanowano działania i środki na podniesienie efektywności energetycznej, zwiększenie ilości energii wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych w gminie. Realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę jakości powietrza oraz zmniejszy wpływ miasta na zmiany klimatu.

Ważną płaszczyzną powiązania obu dokumentów jest fakt, że inwestycje na rzecz niskoemisyjności służyć będą obniżeniu kosztów energii dla użytkowników, a więc mają także wymiar społeczny.

2. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY POTOK GÓRNY

Gminny program ochrony środowiska inwentaryzuje obecny stan środowiska i ma za zadanie pomóc w rozwiązywaniu istniejących problemów a także przeciwdziałać zagrożeniom, które mogą pojawić się w przyszłości.

Cele polityki ekologicznej na każdym szczeblu, w tym gminy, muszą być wyznaczone w oparciu o rozpoznanie potrzeb, a środki w oparciu o kryteria efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Bezpieczeństwo ekologiczne społeczeństwa i gospodarki wymaga wprowadzenia zabezpieczeń przed niekorzystnym oddziaływaniem prowadzonej działalności bytowej i gospodarczej (ścieki, odpady), a także zabezpieczenia odpowiednich zasobów dyspozycyjnych wody (potrzeby ilościowe i jakościowe), zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej o pożądanych parametrach.

Pod pojęciem bezpieczeństwa ekologicznego człowieka należy rozumieć nie tylko czyste powietrze, zdrową wodę i bezpieczną dla zdrowia żywność, ale także możliwość rekreacji i wypoczynku oraz występowanie wszystkich dziko żyjących gatunków.

Realizacja zasad zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030, a szczególnie zasady zrównoważonego rozwoju oznacza równe traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z działaniami przewidzianymi do realizacji w ramach GPR.

3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Potok Górny

Studium określa podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy. Zasady zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego oraz nadrzędności interesu publicznego nad interesami indywidualnymi były fundamentem dla określenia głównych założeń studium. W studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z: położenia geograficznego, administracyjnego, infrastruktury funkcjonalno-przestrzennej oraz roli gminy w regionie. Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Potok Górny wynikają z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych oraz priorytetów rozwoju zawartych w dokumentach strategicznych, a także z potrzeb rozwojowych gminy wyartykułowanych przez mieszkańców i samorząd gminny

Gminny Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem strategicznym, który jest powiązany ze Studium zarówno pod względem uwarunkowań jak również kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie planując w GPR przedsięwzięcia, których realizacja wpłynie na zaspokojenie potrzeb interesariuszy w obszarze rewitalizacji i przyczyni się do niwelacji zidentyfikowanych problemów. GPR jest zgodny z określonymi dla poszczególnych obszarów i terenów urbanizowanych i innych obszarów zabudowanych szczegółowymi ustaleniami dotyczącymi zmian w przeznaczeniu terenów, określającymi dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian oraz ustaleń dotyczących kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Program wskazuje zmiany niezbędne do wprowadzenia w Studium (jeżeli są wymagane).

4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Potok Górny na lata 2018-2025"

Cele nadrzędne i priorytety Strategii:

- Wszechstronne wsparcie rodziny i aktywizacja środowisk lokalnych
- Wzrost aktywności osób starszych i niepełnosprawnych
- Ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego
- Wszechstronne wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży
- Wspieranie udziału mieszkańców w stałym procesie edukacji
- Podniesienie aktywności społeczeństwa

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

GPR realizuje zwłaszcza następujące cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym:

- prowadzenie konkretnych programów i projektów
- zdobywanie środków pozabudżetowych
- pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej
- szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo
- nacisk na profilaktykę i zapobieganie
- decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu

Dokument jest spójny z celem strategicznym nr 1 : Wszechstronne wsparcie rodziny i aktywizacja środowisk lokalnych; Celem strategicznym nr 2: Wzrost aktywności osób starszych i niepełnosprawnych poprzez aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy.; Celem strategicznym nr 3 :Ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego poprzez przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych , agresywnych aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.; Celem strategicznym 6: Podniesienie aktywności społeczeństwa poprzez działania integrujące i aktywizujące lokalną społeczność.

Na poziomie lokalnym widać zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań, a postulatami w lokalnych dokumentach planistycznych. W lokalnych dokumentach gminy podkreśla się konieczność działań wpływających na wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Potok Górny poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz zwiększenie aktywności społecznej oraz podniesienie jakości usług edukacyjno - kulturalnych i społecznych. W ramach zaproponowanych kierunków GPR znalazły się zapisy w obrębie **1 Celu Głównego - Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny.**

2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie

2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 jest dokumentem strategicznym i operacyjnym o charakterze lokalnym.

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji zostały wyznaczone w oparciu o zaproponowany katalog wskaźników, które odnoszą się do pięciu sfer wskazanych w ustawie o rewitalizacji – społecznej,

gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W trakcie wyznaczania obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji zdecydowano się po pierwsze na wybór takich wskaźników, które są dostępne na poziomie gminy i obszarów analizy. Po drugie istotnym dla wyboru kryteriów był element pozwalający na obiektywizację danych, ich przeliczenie i odniesienie do realnych problemów gminy. Po trzecie wreszcie, wybrano wskaźniki, które stosunkowo łatwo można gromadzić, i których wartości można porównywać w kolejnych latach. Metodologia przyjęta na potrzeby niniejszej diagnozy opierała się na szczegółowych, w większości mierzalnych, ilościowych zmiennych, analizowanych w podziale na wskazane sfery.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Pierwszy etap opracowania diagnozy opierał się na analizie danych zastanych, tzw. analizie desk research, polegającej na zebraniu materiałów z różnych źródeł, a następnie przeanalizowaniu ich pod kątem rzetelności, jakości oraz przydatności na dalszym etapie opracowywania diagnozy. Po wyselekcjonowaniu materiałów, nastąpiła właściwa analiza desk research, która obejmowała dokumenty, opracowania oraz sprawozdania i dane, uznane jako istotne w procesie badawczym.

W trakcie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego, zastosowano dwa podejścia, które bazowały na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie oraz przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. Natomiast, w ujęciu przestrzennym dane zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Opracowane dane zwizualizowano, przedstawiając je za pomocą kartogramów. Kolejny etap polegał na opracowaniu wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

Delimitacja obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji obejmowała następujące etapy:

- 1) Podzielenie terenu Gminy Potok Górny na mniejsze jednostki – sołectwa.
- 2) Wybór kryteriów delimitacji.
- 3) Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) – pozwoliło to na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu i koncentracji problemów w sferze społecznej.
- 4) Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
- 5) Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących Gminę Potok Górny.

2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze

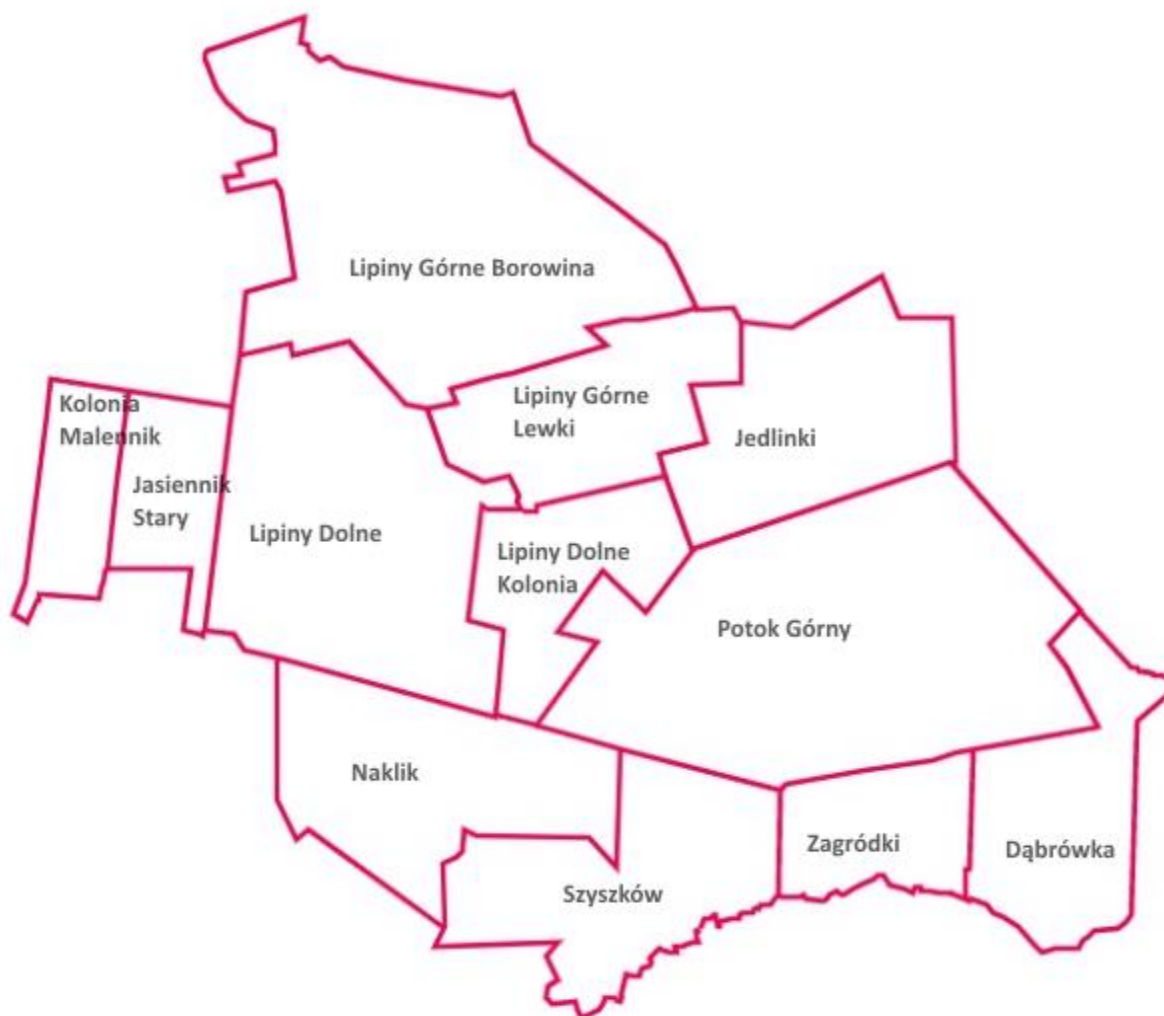
Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/ miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Udział ludności %	Powierzchnia w ha	Udział powierzchni %
1.	Dąbrówka	436	8,25	693,026	6,25
2.	Jasiennik Stary	273	5,17	347,377	3,13
3.	Jedlinki	143	2,71	883,7285	7,97
4.	Kolonia Malennik	90	1,70	310,1309	2,80
5.	Lipiny Dolne	889	16,83	1414,9268	12,75
6.	Lipiny Dolne-Kolonia	131	2,48	528,3711	4,76
7.	Lipiny Górne-Borowina	490	9,28	1881,2644	16,96
8.	Lipiny Górne-Lewki	326	6,17	674,0064	6,08
9.	Naklik	425	8,04	947,4902	8,54
10.	Potok Górny	1240	23,47	2098,5578	18,92
11.	Szyszków	544	10,30	890,6973	8,03
12.	Zagródki	296	5,60	424,4048	3,83

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1 Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Lp.	Kategoria	Wskaźnik	Opis
1.	SFERA SPOŁECZNA	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
2.		Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
3.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Potoku Górnym. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym.
4.		Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
5.		Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

6.		Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju. Przystępność znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych miejscowościach przyjęto liczbę przestępstw i wykroczeń przeliczeniu na 100 mieszkańców.
7.		„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju. Przystępność znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto oraz ilość założonych „niebieskich kart” oraz interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
8.		Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Potok Górny
9.		Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – wskaźnik określa zaangażowanie lokalnych społeczności w pozyskiwanie środków w ramach funduszu społecznego. Dane pozyskano z UG w Potoku Górnym.
10.		SFERA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)
11.		Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw j posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Potok Górny, rejestr CIDG.
12.	SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba gospodarstw w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną, a także zapewnienie bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia mieszkańców Gminy Potok Górny.

13.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic w skali od 0 – niedostateczna do 3 – zadowalająca. Źródło: badania własne
14.	SFERA TECHNICZNA	Obecność terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru miejscowości	Wskaźnik opisujący poziom degradacji terenów w obrębie obszaru/sołectwa. Źródło danych: Urząd Gminy. Degradacja przestrzeni, w tym przestrzeni publicznej przejawia się m.in. w występowaniu zdegradowanych, zaniedbanych obiektów: pustostanów, budynków niewykorzystanych, które utraciły swoją funkcję. Z powodu występowania takich obiektów przestrzeń przestaje być reprezentacyjna, co przekłada się na atrakcyjność turystyczno-gospodarczą całej gminy. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie.

Źródło: opracowanie własne

2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna

Zaproponowany katalog wskaźników wybrany do analizy sfery społecznej, pozwolił na pokazanie stanu oraz zawansowania i wielkości problemów społecznych w poszczególnych obszarach, które wyodrębniono w gminie. Wykorzystanie wskaźników pozwoliło na zaprezentowanie poziomu natężenia negatywnych zjawisk społecznych, za pomocą syntetycznego wskaźnika degradacji. Do analizy sfery społecznej wykorzystano dane ilościowe, które pozyskano z Urzędu Gminy Potok Górny, Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju, Ośrodka Pomocy Społecznej w Potoku Górnym, Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju.

Wskaźniki wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu.

Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian.

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy posłużyć się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Strefa społeczna:

Tabela 3 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w roku 2021 [%]

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	15,60
Jasiennik Stary	11,36
Jedlinki	12,59
Kolonia Malennik	15,56
Lipiny Dolne	18,67
Lipiny Dolne-Kolonia	17,56
Lipiny Górne-Borowina	16,73
Lipiny Górne-Lewki	17,79
Naklik	17,18
Potok Górny	16,13
Szyszków	18,20
Zagródki	17,23
Średnia	16,22

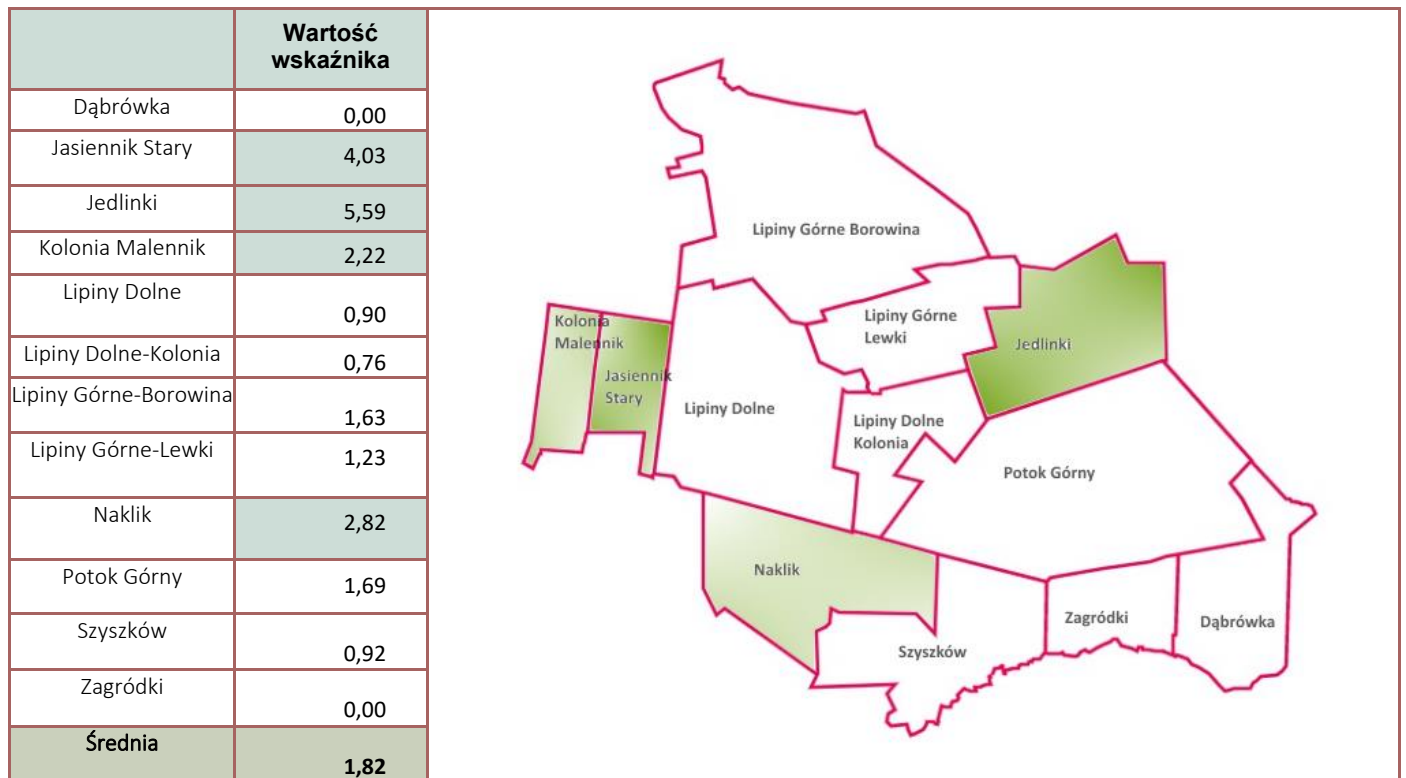
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 4 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	25,46
Jasiennik Stary	29,30
Jedlinki	24,48
Kolonia Malennik	14,44
Lipiny Dolne	16,09
Lipiny Dolne-Kolonia	23,66
Lipiny Górne-Borowina	22,86
Lipiny Górne-Lewki	23,01
Naklik	20,71
Potok Górny	23,55
Szyszków	21,69
Zagródki	17,91
Średnia	21,93

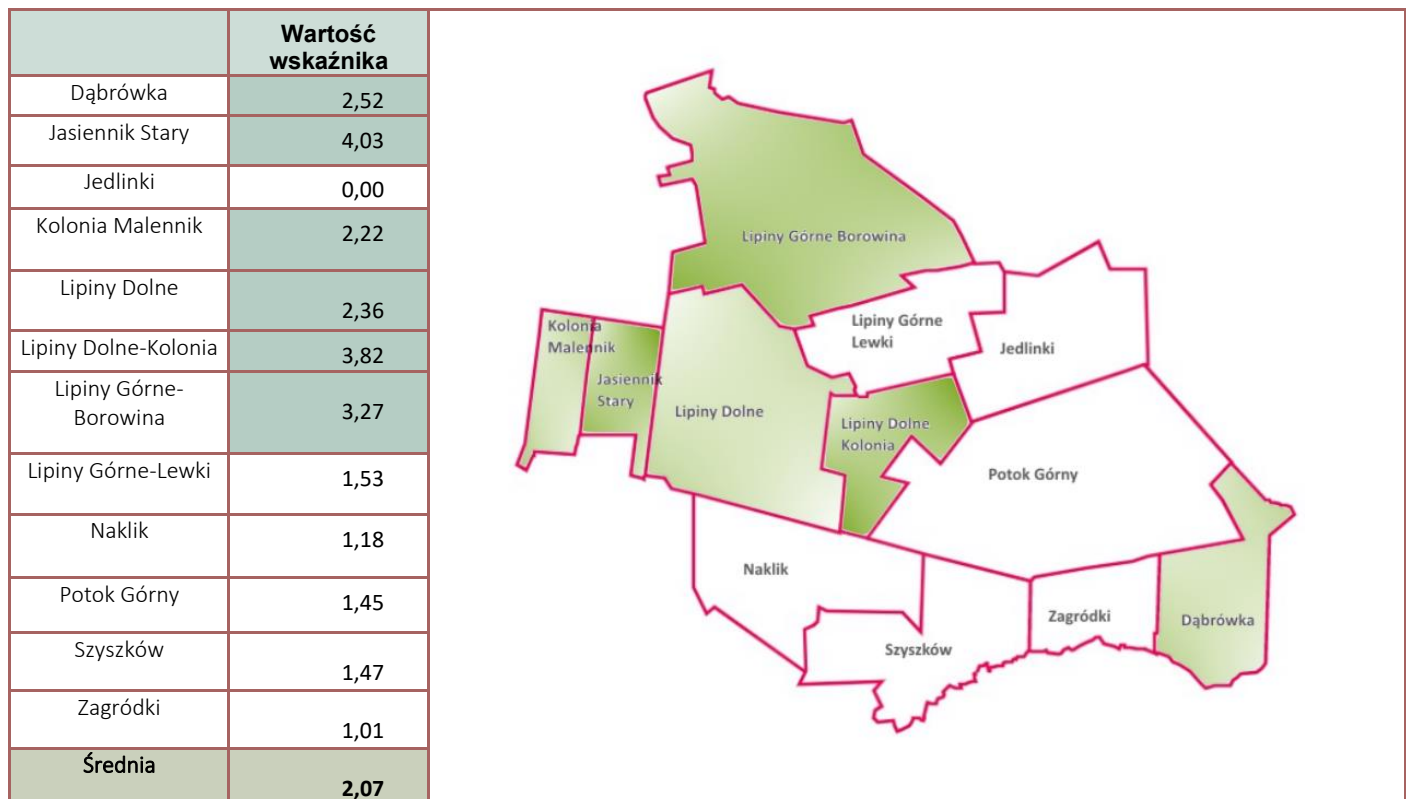
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Potoku Górnym

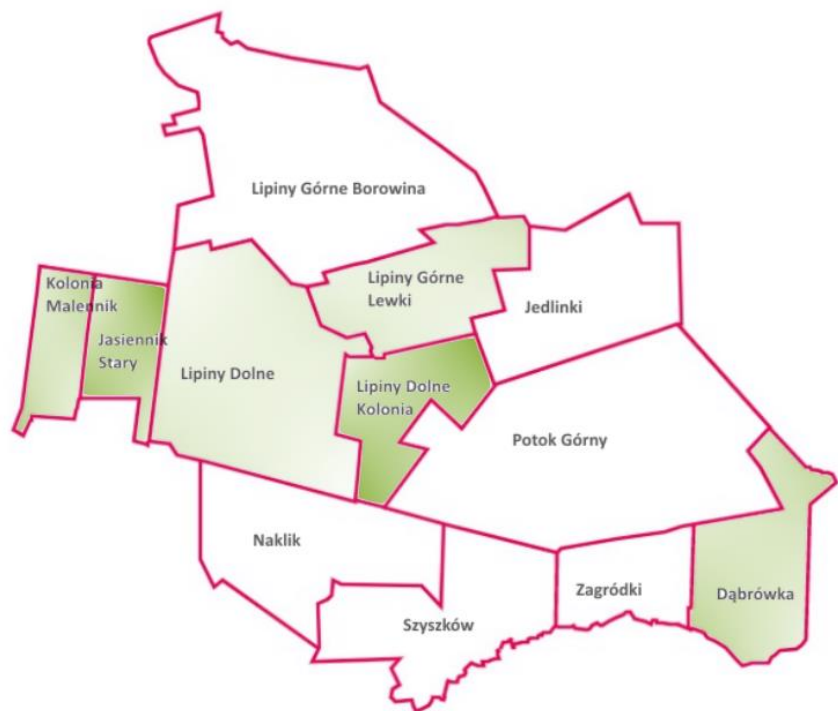
Tabela 6 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju

Tabela 7 bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców

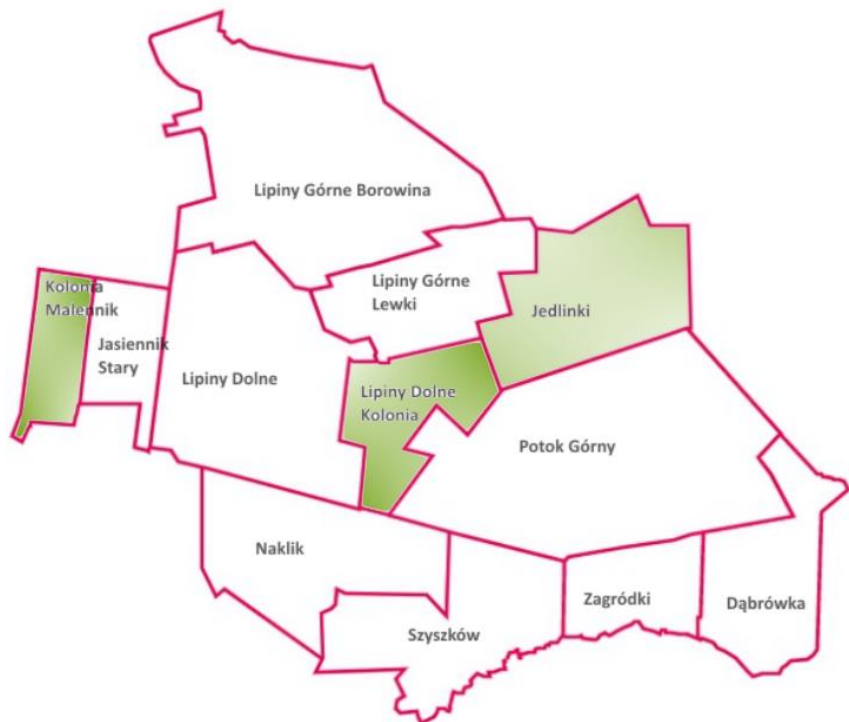
	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	1,15
Jasiennik Stary	1,47
Jedlinki	0,00
Kolonia Malennik	1,11
Lipiny Dolne	1,01
Lipiny Dolne-Kolonia	1,53
Lipiny Górne-Borowina	0,82
Lipiny Górne-Lewki	0,92
Naklik	0,24
Potok Górny	0,48
Szyszków	0,74
Zagródki	0,68
Średnia	0,84

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju

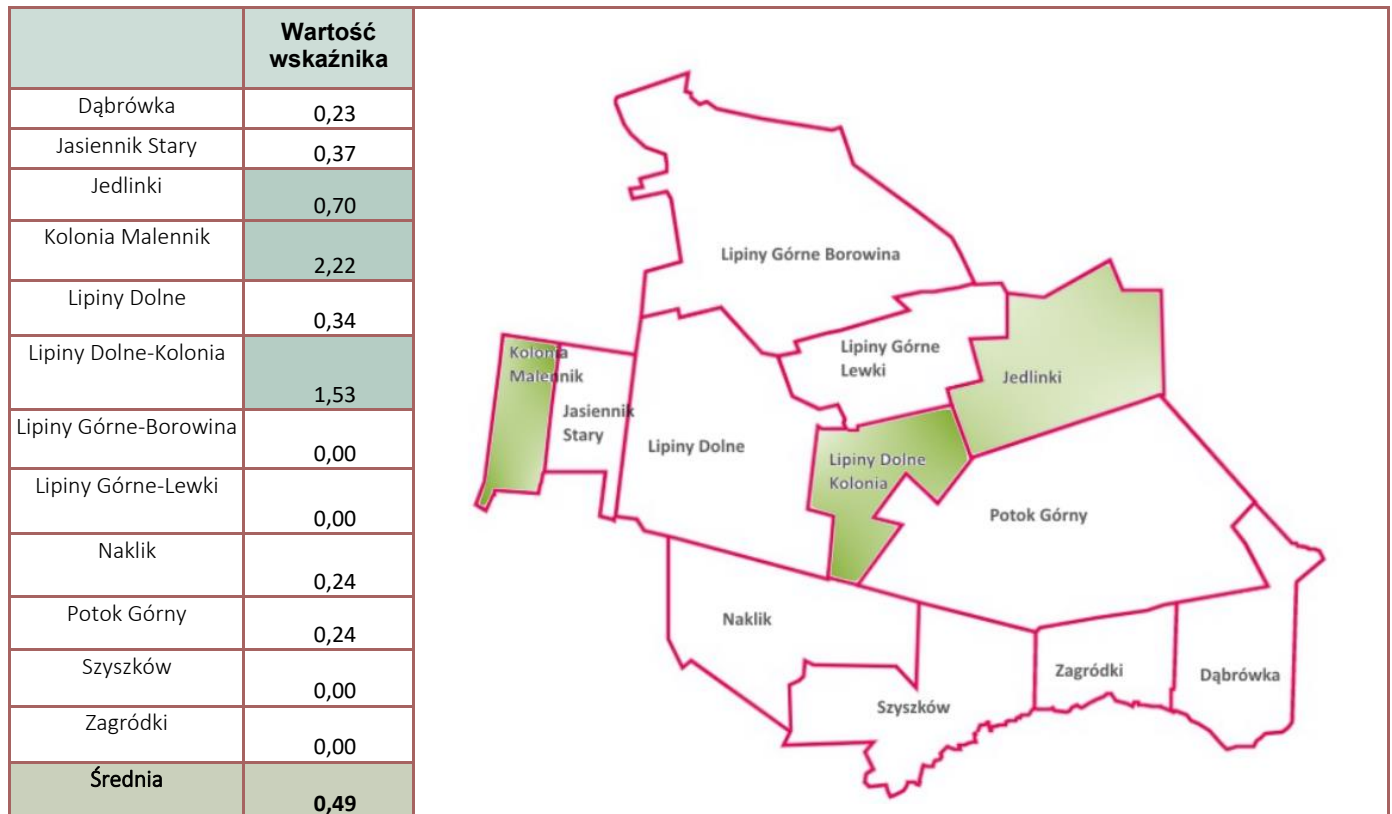
Tabela 8 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	0,92
Jasiennik Stary	1,47
Jedlinki	2,80
Kolonia Malennik	4,44
Lipiny Dolne	0,45
Lipiny Dolne-Kolonia	3,05
Lipiny Górne-Borowina	0,82
Lipiny Górne-Lewki	1,23
Naklik	0,94
Potok Górny	0,32
Szyszków	0,74
Zagródki	1,35
Średnia	1,54

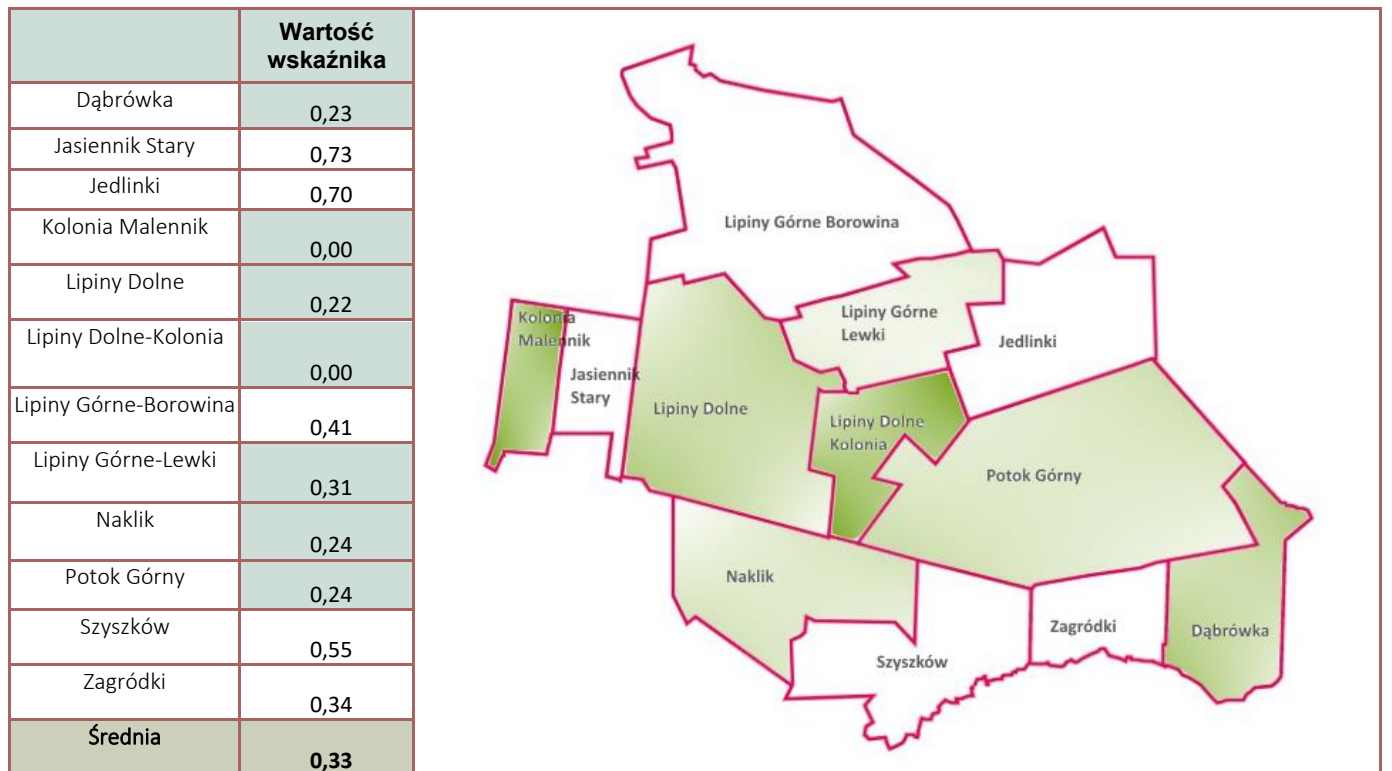
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju

Tabela 9 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju

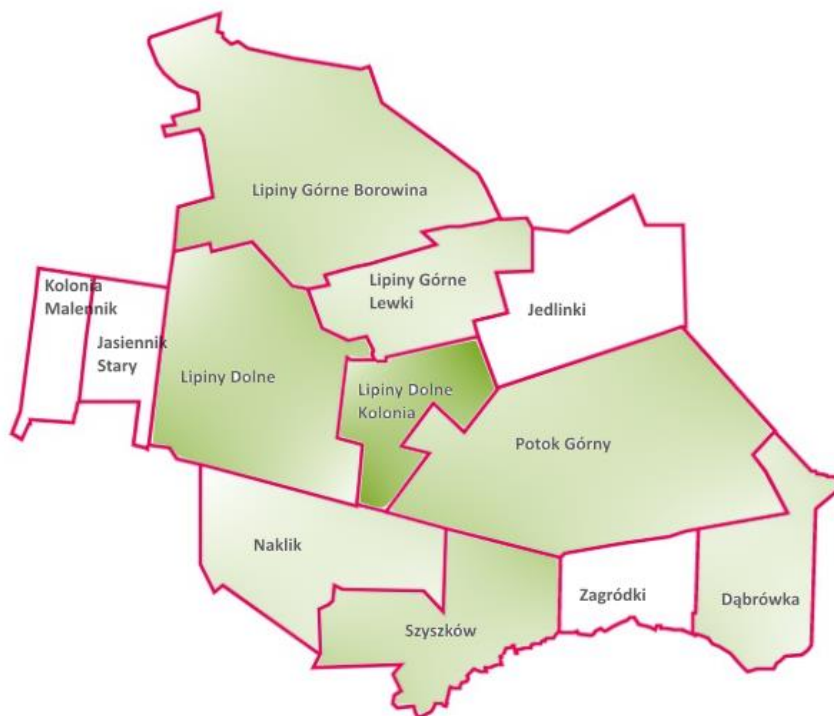
Tabela 10 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Potok Górny

Tabela 11 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021 r.

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	62,22
Jasiennik Stary	74,47
Jedlinki	99,82
Kolonia Malennik	136,32
Lipiny Dolne	44,57
Lipiny Dolne-Kolonia	0,00
Lipiny Górne-Borowina	59,08
Lipiny Górne-Lewki	64,95
Naklik	62,42
Potok Górny	56,04
Szyszków	58,07
Zagródki	67,92
Średnia	65,49

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Potok Górny

Tabela 12 Wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021
Dąbrówka	15,60	25,46	0,00	2,52	1,15	0,92	0,23	0,23	62,22
Jasiennik Stary	11,36	29,30	4,03	4,03	1,47	1,47	0,37	0,73	74,47
Jedlinki	12,59	24,48	5,59	0,00	0,00	2,80	0,70	0,70	99,82
Kolonia Malennik	15,56	14,44	2,22	2,22	1,11	4,44	2,22	0,00	136,32
Lipiny Dolne	18,67	16,09	0,90	2,36	1,01	0,45	0,34	0,22	44,57
Lipiny Dolne-Kolonia	17,56	23,66	0,76	3,82	1,53	3,05	1,53	0,00	0,00
Lipiny Górne-Borowina	16,73	22,86	1,63	3,27	0,82	0,82	0,00	0,41	59,08
Lipiny Górne-Lewki	17,79	23,01	1,23	1,53	0,92	1,23	0,00	0,31	64,95
Naklik	17,18	20,71	2,82	1,18	0,24	0,94	0,24	0,24	62,42
Potok Górny	16,13	23,55	1,69	1,45	0,48	0,32	0,24	0,24	56,04
Szyszków	18,20	21,69	0,92	1,47	0,74	0,74	0,00	0,55	58,07
Zagródki	17,23	17,91	0,00	1,01	0,68	1,35	0,00	0,34	67,92
Średnia arytmetyczna	16,22	21,93	1,82	2,07	0,84	1,54	0,49	0,33	65,49
Odchylenie standardowe	1,82	2,93	4,07	2,77	1,65	3,32	3,29	1,36	13,09

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 13 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021
Dąbrówka	-0,34	1,20	-0,45	0,16	0,18	-0,19	-0,08	-0,07	-0,25
Jasiennik Stary	-2,66	2,51	0,54	0,71	0,38	-0,02	-0,04	0,29	0,69
Jedlinki	-1,99	0,87	0,93	-0,75	-0,51	0,38	0,06	0,27	2,62
Kolonia Malennik	-0,36	-2,55	0,10	0,05	0,16	0,87	0,53	-0,24	5,41
Lipiny Dolne	1,34	-1,99	-0,23	0,10	0,10	-0,33	-0,05	-0,08	-1,60
Lipiny Dolne-Kolonia	0,74	0,59	-0,26	0,63	0,41	0,45	0,32	-0,24	-5,00
Lipiny Górne-Borowina	0,28	0,32	-0,05	0,43	-0,02	-0,22	-0,15	0,06	-0,49
Lipiny Górne-Lewki	0,86	0,37	-0,14	-0,20	0,04	-0,09	-0,15	-0,02	-0,04
Naklik	0,53	-0,42	0,25	-0,32	-0,37	-0,18	-0,08	-0,07	-0,23
Potok Górny	-0,05	0,55	-0,03	-0,22	-0,22	-0,37	-0,08	-0,07	-0,72
Szyszków	1,09	-0,08	-0,22	-0,22	-0,06	-0,24	-0,15	0,16	-0,57
Zagródki	0,56	-1,37	-0,45	-0,38	-0,10	-0,06	-0,15	0,01	0,19

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 14 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021*
Dąbrówka	0,34	1,20	-0,45	0,16	0,18	-0,19	-0,08	0,07	0,25
Jasiennik Stary	2,66	2,51	0,54	0,71	0,38	-0,02	-0,04	-0,29	-0,69
Jedlinki	1,99	0,87	0,93	-0,75	-0,51	0,38	0,06	-0,27	-2,62
Kolonia Malennik	0,36	-2,55	0,10	0,05	0,16	0,87	0,53	0,24	-5,41
Lipiny Dolne	-1,34	-1,99	-0,23	0,10	0,10	-0,33	-0,05	0,08	1,60
Lipiny Dolne-Kolonia	-0,74	0,59	-0,26	0,63	0,41	0,45	0,32	0,24	5,00
Lipiny Górne-Borowina	-0,28	0,32	-0,05	0,43	-0,02	-0,22	-0,15	-0,06	0,49
Lipiny Górne-Lewki	-0,86	0,37	-0,14	-0,20	0,04	-0,09	-0,15	0,02	0,04
Naklik	-0,53	-0,42	0,25	-0,32	-0,37	-0,18	-0,08	0,07	0,23
Potok Górny	0,05	0,55	-0,03	-0,22	-0,22	-0,37	-0,08	0,07	0,72
Szyszków	-1,09	-0,08	-0,22	-0,22	-0,06	-0,24	-0,15	-0,16	0,57
Zagródki	-0,56	-1,37	-0,45	-0,38	-0,10	-0,06	-0,15	-0,01	-0,19

Źródło: Opracowanie własne.

*stymulanta

Tabela 15 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Demografia		Pomoc społeczna	Bezrobocie		Przestępczość	Patologie	Aktywność społeczna		Wskaźnik syntetyczny
Dąbrówka	0,34	1,20	-0,45	0,16	0,18	-0,19	-0,08	0,07	0,25	0,16
Jasiennik Stary	2,66	2,51	0,54	0,71	0,38	-0,02	-0,04	-0,29	-0,69	0,64
Jedlinki	1,99	0,87	0,93	-0,75	-0,51	0,38	0,06	-0,27	-2,62	0,01
Kolonia Malennik	0,36	-2,55	0,10	0,05	0,16	0,87	0,53	0,24	-5,41	-0,63
Lipiny Dolne	-1,34	-1,99	-0,23	0,10	0,10	-0,33	-0,05	0,08	1,60	-0,23
Lipiny Dolne-Kolonia	-0,74	0,59	-0,26	0,63	0,41	0,45	0,32	0,24	5,00	0,74
Lipiny Górne-Borowina	-0,28	0,32	-0,05	0,43	-0,02	-0,22	-0,15	-0,06	0,49	0,05
Lipiny Górne-Lewki	-0,86	0,37	-0,14	-0,20	0,04	-0,09	-0,15	0,02	0,04	-0,11
Naklik	-0,53	-0,42	0,25	-0,32	-0,37	-0,18	-0,08	0,07	0,23	-0,15
Potok Górny	0,05	0,55	-0,03	-0,22	-0,22	-0,37	-0,08	0,07	0,72	0,05
Szyszków	-1,09	-0,08	-0,22	-0,22	-0,06	-0,24	-0,15	-0,16	0,57	-0,18
Zagródki	-0,56	-1,37	-0,45	-0,38	-0,10	-0,06	-0,15	-0,01	-0,19	-0,36

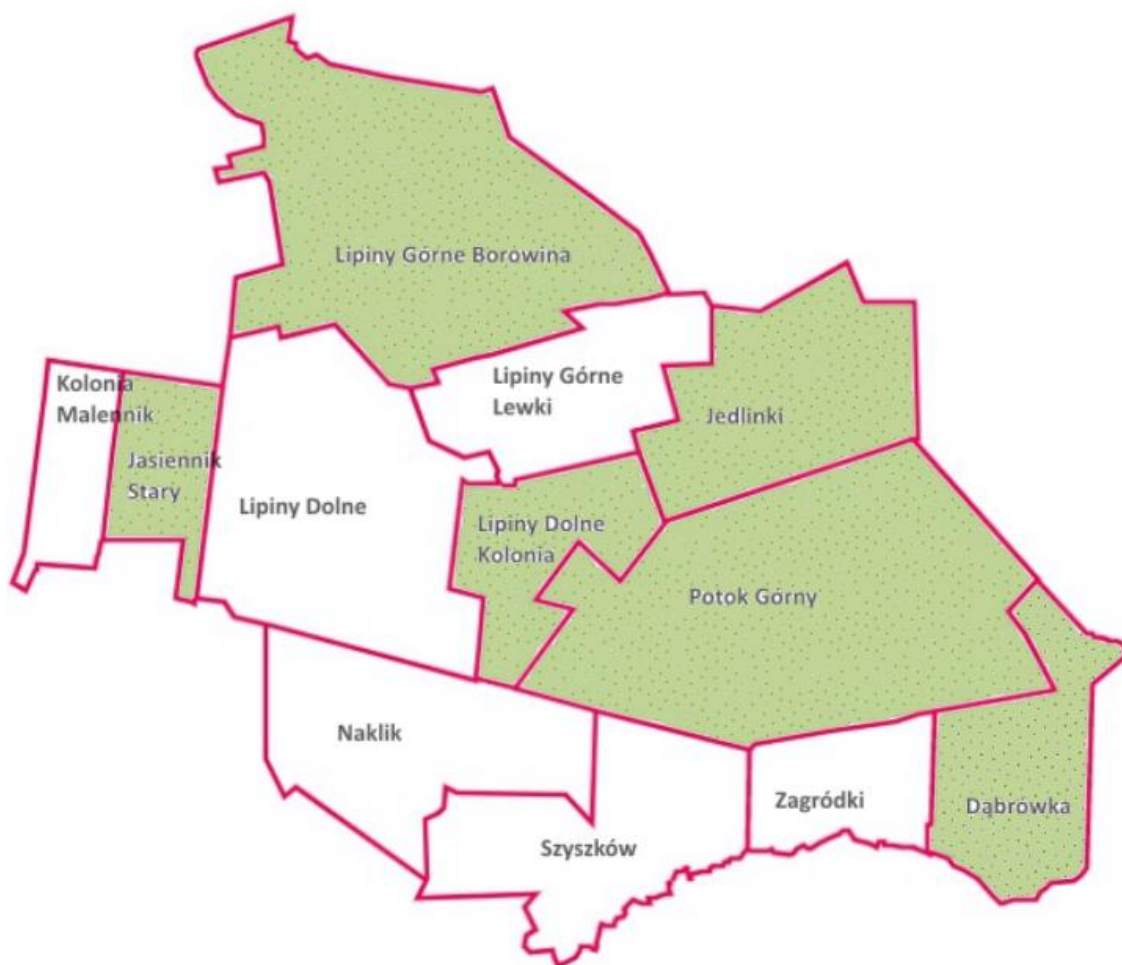
Źródło: Opracowanie własne.

Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego świadczy o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danym obszarze/sołectwie.

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Potok Górny przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: **Dąbrowka, Jasiennik Stary, Jedlinki, Lipiny Dolne Kolonia, Lipiny Górne Borowina, Potok Górny.**

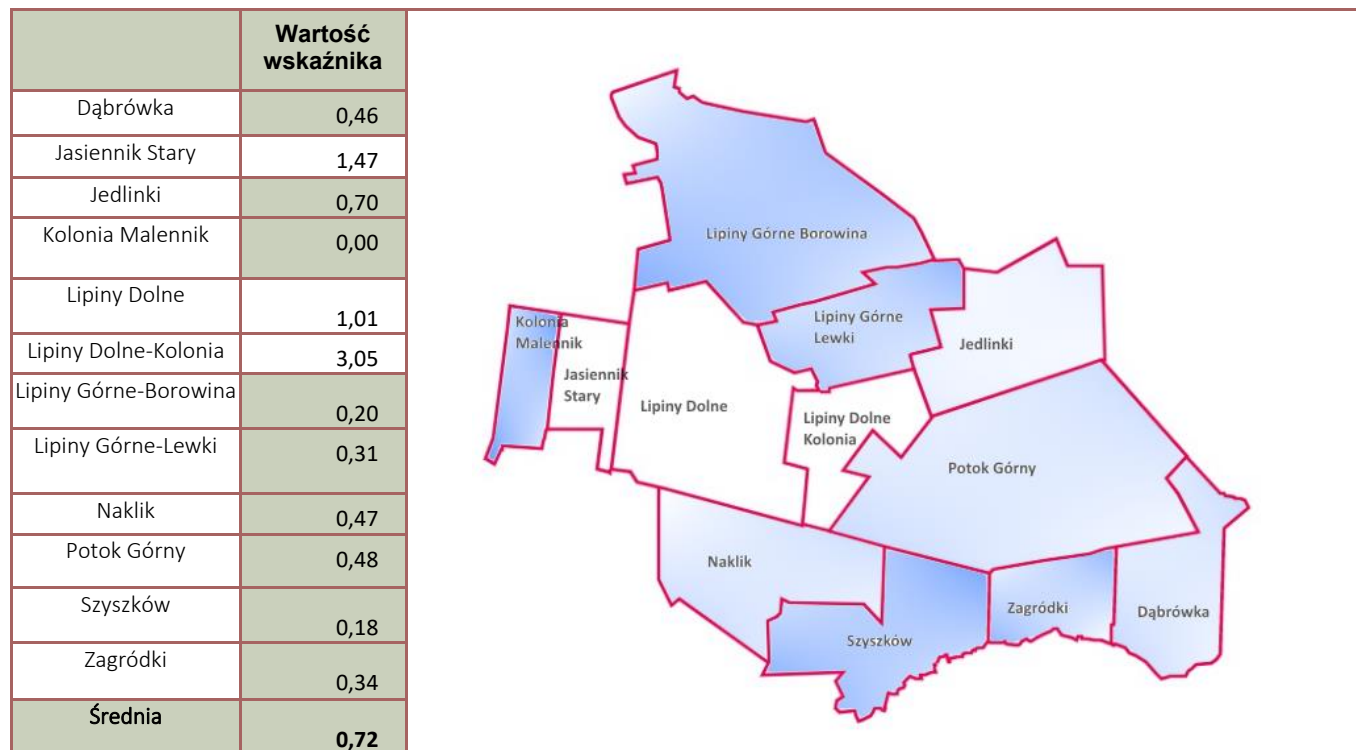
Mapa 2 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Potok Górny

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, **co najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych lub technicznych.**

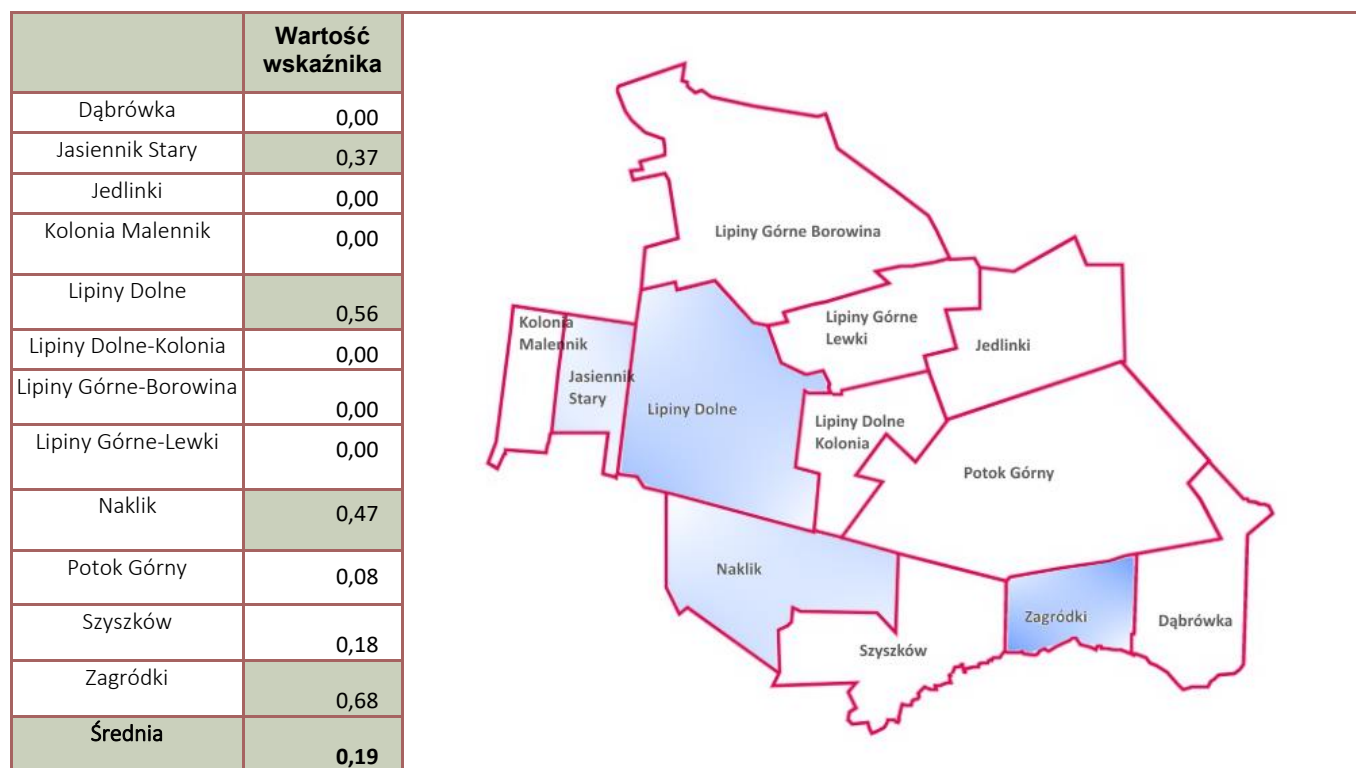
Sfera gospodarcza:

Tabela 16 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

Źródło: UG Potok Górny, rejestr CEIDG.

Tabela 17 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

Źródło: UG Potok Górny rejestr CEIDG.

Sfera środowiskowa:

Tabela 18 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	5,96
Jasiennik Stary	11,36
Jedlinki	4,20
Kolonia Małennik	11,11
Lipiny Dolne	9,34
Lipiny Dolne-Kolonia	10,69
Lipiny Górne-Borowina	6,12
Lipiny Górne-Lewki	9,20
Naklik	6,35
Potok Górny	8,55
Szyszków	5,88
Zagródki	8,45
Średnia	8,10

Źródło: UG Potok Górny

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 19 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	1
Jasiennik Stary	2
Jedlinki	1
Kolonia Małennik	0
Lipiny Dolne	2
Lipiny Dolne-Kolonia	0
Lipiny Górne-Borowina	2
Lipiny Górne-Lewki	3
Naklik	1
Potok Górny	3
Szyszków	1
Zagródki	1
Średnia	1,42

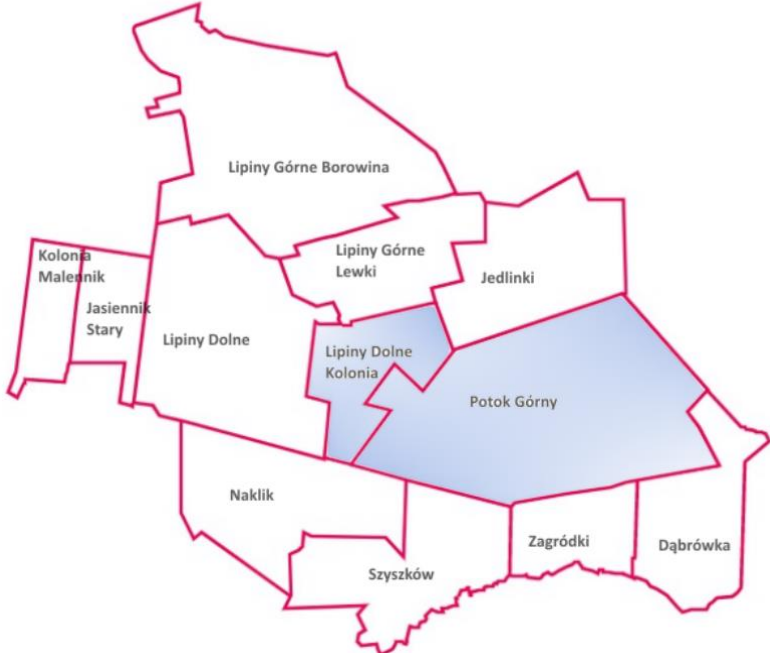
Źródło: UG Potok Górny

3- zadowolająca, 2- dostateczna, 1- niska, 0- niedostateczna

Sfera techniczna:

Tabela 20 Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru

	Wartość wskaźnika
Dąbrówka	0,00
Jasiennik Stary	0,00
Jedlinki	0,00
Kolonia Małennik	0,00
Lipiny Dolne	0,00
Lipiny Dolne-Kolonia	1,85
Lipiny Górne-Borowina	0,00
Lipiny Górne-Lewki	0,00
Naklik	0,00
Potok Górny	0,30
Szyszków	0,00
Zagródki	0,00
Średnia	0,18

Źródło: UG Potok Górny

Tabela 21 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Dąbrówka	0,46	0,00	5,96	1	0,00
Jasiennik Stary	1,47	0,37	11,36	2	0,00
Jedlinki	0,70	0,00	4,20	1	0,00
Kolonia Malennik	0,00	0,00	11,11	0	0,00
Lipiny Dolne	1,01	0,56	9,34	2	0,00
Lipiny Dolne-Kolonia	3,05	0,00	10,69	0	1,85
Lipiny Górne-Borowina	0,20	0,00	6,12	2	0,00
Lipiny Górne-Lewki	0,31	0,00	9,20	3	0,00
Naklik	0,47	0,47	6,35	1	0,00
Potok Górny	0,48	0,08	8,55	3	0,30
Szyszków	0,18	0,18	5,88	1	0,00
Zagródki	0,34	0,68	8,45	1	0,00
Średnia arytmetyczna	0,72	0,19	8,10	1,42	0,18
Odchylenie standardowe	3,26	1,92	2,75	2,78	4,48

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 22 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Dąbrówka	-0,08	-0,10	-0,78	-0,15	-0,04
Jasiennik Stary	0,23	0,09	1,19	0,21	-0,04
Jedlinki	-0,01	-0,10	-1,42	-0,15	-0,04
Kolonia Malennik	-0,22	-0,10	1,10	-0,51	-0,04
Lipiny Dolne	0,09	0,19	0,45	0,21	-0,04
Lipiny Dolne-Kolonia	0,71	-0,10	0,94	-0,51	0,40
Lipiny Górne-Borowina	-0,16	-0,10	-0,72	0,21	-0,04
Lipiny Górne-Lewki	-0,13	-0,10	0,40	0,57	-0,04
Naklik	-0,08	0,14	-0,64	-0,15	-0,04
Potok Górny	-0,07	-0,06	0,16	0,57	0,03
Szyszków	-0,17	-0,01	-0,81	-0,15	-0,04
Zagródki	-0,12	0,25	0,13	-0,15	-0,04

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 23 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Dąbrówka	0,08	-0,10	0,78	0,15	-0,04
Jasiennik Stary	-0,23	0,09	-1,19	-0,21	-0,04
Jedlinki	0,01	-0,10	1,42	0,15	-0,04
Kolonia Malennik	0,22	-0,10	-1,10	0,51	-0,04
Lipiny Dolne	-0,09	0,19	-0,45	-0,21	-0,04
Lipiny Dolne-Kolonia	-0,71	-0,10	-0,94	0,51	0,40
Lipiny Górne-Borowina	0,16	-0,10	0,72	-0,21	-0,04
Lipiny Górne-Lewki	0,13	-0,10	-0,40	-0,57	-0,04
Naklik	0,08	0,14	0,64	0,15	-0,04
Potok Górny	0,07	-0,06	-0,16	-0,57	0,03
Szyszków	0,17	-0,01	0,81	0,15	-0,04
Zagródki	0,12	0,25	-0,13	0,15	-0,04

Źródło: Opracowanie własne.

*symulanta

Tabela 24 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru	Liczba wskaźników kryzysowych
Dąbrówka	0,08	-0,10	0,78	0,15	-0,04	3
Jasiennik Stary	-0,23	0,09	-1,19	-0,21	-0,04	1
Jedlinki	0,01	-0,10	1,42	0,15	-0,04	3
Kolonia Malennik	0,22	-0,10	-1,10	0,51	-0,04	2
Lipiny Dolne	-0,09	0,19	-0,45	-0,21	-0,04	1
Lipiny Dolne-Kolonia	-0,71	-0,10	-0,94	0,51	0,40	2
Lipiny Górne-Borowina	0,16	-0,10	0,72	-0,21	-0,04	2
Lipiny Górne-Lewki	0,13	-0,10	-0,40	-0,57	-0,04	1
Naklik	0,08	0,14	0,64	0,15	-0,04	4
Potok Górny	0,07	-0,06	-0,16	-0,57	0,03	2
Szyszków	0,17	-0,01	0,81	0,15	-0,04	3
Zagródki	0,12	0,25	-0,13	0,15	-0,04	3

Tabela 25 Ocena skomunikowania Gminy Potok Górny

Sołectwo	jakość nawierzchni asfaltowych (Z-zła, ZD - zadowalająca, D - dobra)	bezpieczeństwo- chodnik, oświetlenie (M -małe, U - umiarkowane, D - duże, brak chodników, oświetlenia)	Ścieżki rowerowe (brak, wystarczające, niewystarczające)
Dąbrówka	D	M	Brak
Jasiennik Stary	D	M	Brak
Jedlinki	D	M	Brak
Kolonia Malennik	ZD	M	Brak
Lipiny Dolne	D	U	Brak
Lipiny Dolne-Kolonia	D	M	Brak
Lipiny Górne-Borowina	D	U	Brak
Lipiny Górne-Lewki	D	U	Brak
Naklik	D	D	Brak
Potok Górny	D	U	Brak
Szyszków	D	D	Brak
Zagródki	D	U	Brak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Potok Górny

Skomunikowanie ocenia się jako mocną stroną gminy, świadczącą o atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania. Największą słabością gminy jest słaba jakość nawierzchni asfaltowych i brak chodników oraz ścieżek rowerowych a także niedostateczny poziom bezpieczeństwa drogowego związany z brakami w oświetleniu.

Niezadowalająca komunikacja publiczna sprawia, iż większość mieszkańców korzysta z indywidualnego transportu samochodowego, co wpływa niekorzystnie także na środowisko naturalne powodując wzrost emisji gazów cieplarnianych.

Tabela 26 Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania w ocenie UG Potok Górny

Sołectwo	Liczba publicznych miejsc spotkań – przestrzeni publicznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	Jakość przestrzeni publicznych (Z-zła, ZD - zadowalająca, D dobra)
1	2	3
Dąbrówka	Remiza osp, boisko przy dawnej szkole (obecnie przedszkolu)	ZD
Jasiennik Stary	Remiza osp, kaplica	ZD
Jedlinki	Remiza osp	ZD
Kolonia Malennik	Brak	Z
Lipiny Dolne	Remiza osp, boisko przy szkole podstawowej, biblioteka	ZD
Lipiny Dolne-Kolonia	brak	Z
Lipiny Górne-Borowina	Remiza osp, boisko przy szkole, kościół	ZD

Lipiny Górne-Lewki	Remiza osp, ośrodek zdrowia, apteka	ZD
Naklik	Remiza osp, kaplica	ZD
Potok Górny	UG, świetlica (przedmieście), remiza OSP, GOK, biblioteka, ośrodek zdrowia, apteka, kościół	ZD
Szyszków	Remiza OSP, boiska przy szkole	ZD
Zagródki		

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Potok Górny

Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż wpływ na pogłębianie się zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych. Jakość i stopień zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, jest niezadowolający. Podobna sytuacja dotyczy również stopnia wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji, o czym świadczą braki w tym obszarze.

Tabela 27 Czynniki techniczne – w szczególności udział powierzchni terenów zdegradowanych w ogólnej powierzchni sołectwa, stopień funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w dostępie do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej

Sołectwo	Obecność wodociągu (TAK/NIE)	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)
Dąbrówka	TAK	TAK
Jasiennik Stary	TAK	TAK
Jedlinki	TAK	TAK
Kolonia Malennik	TAK	TAK(W CZĘŚCI)
Lipiny Dolne	TAK	TAK
Lipiny Dolne-Kolonia	TAK	TAK
Lipiny Górne-Borowina	TAK	TAK
Lipiny Górne-Lewki	TAK	TAK
Naklik	TAK	TAK
Potok Górny	TAK	TAK
Szyszków	TAK	TAK
Zagródki	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Potok Górny

2.5. Podsumowanie diagnozy

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Potok Górny, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Potok Górny.

Tabela 28 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Obecność terenów zdegradowanych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Dąbrówka	TAK	TAK		6,25	8,25
Jasiennik Stary	TAK	TAK		3,13	5,17
Jedlinki	TAK	TAK		7,97	2,71
Kolonia Malennik	-	TAK		2,8	1,7
Lipiny Dolne	-	TAK		12,75	16,83
Lipiny Dolne-Kolonia	TAK	TAK	TAK	4,76	2,48
Lipiny Górne-Borowina	TAK	TAK		16,96	9,28
Lipiny Górne-Lewki	-	TAK		6,08	6,17
Naklik	-	TAK		8,54	8,04
Potok Górny	TAK	TAK	TAK	18,92	23,47
Szyszków	-	TAK		8,03	10,3
Zagródki	-	TAK		3,83	5,6

Powierzchnia wyznaczonych obszarów zdegradowanych stanowi 57,99% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 51,36 % mieszkańców gminy.

Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

- ✓ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ✓ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- ✓ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- ✓ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

2.6. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji

Konieczne było zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Potok Górny.

W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Potok Górny oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Potok Górny (OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

1. stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,
2. koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczania OR opierała się na następujących założeniach:

Tabela 29 Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Potok Górny

Obszar Rewitalizacji		
Numer Obszaru	I	II
Nazwa obszaru/sołectwa	Potok Górny	Lipiny Dolne Kolonia
Powierzchnia Obszaru (ha)	188,66	44,07
Odsetek powierzchni Obszaru w ogólnej powierzchni gminy (%)	1,70	0,40
Liczba ludności Obszaru (2021 r.)	372	78
Odsetek ludności Obszaru w ludności ogółem gminy (%)	7,04	1,48

Źródło: Opracowanie własne.

Wyznaczony obszar rewitalizacji dotyczy terenów zdegradowanych, które charakteryzują się najwyższą koncentracją zjawisk negatywnych zwłaszcza w sferze technicznej oraz funkcjonalno -przestrzennej. Znajdują się na nim zdegradowane tereny publiczne oraz budynki wymagające pilnej rewitalizacji. Przedstawiciele Urzędu Gminy wskazywali przede wszystkim na potrzeby związane z rewitalizacją głównych ulic, placów w centrum siedziby gminy oraz zdegradowanych budynków publicznych (m.in. budynków OSP).

Mieszkańcy wskazywali raczej tereny publiczne i rekreacyjne.

Obszar rewitalizacji to przede wszystkim tereny zurbanizowane części sołectw: Potok Górny i Lipiny Dolne Kolonia.

Również te obszary charakteryzują się znaczną koncentracją zdegradowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Dodatkowo, obszary wybrane do rewitalizacji doświadczają niekorzystnych trendów demograficznych, takich jak starzenie się ludności i emigracja młodych ludzi w poszukiwaniu lepszych perspektyw. Rewitalizacja ma na celu poprawę warunków życia oraz eliminowanie negatywnego środowiska życia dla wszystkich mieszkańców.

Z racji swojej lokalizacji na terenie typowo rolniczym, z dala od dużych miast, zakładów przemysłowych, węzłów komunikacyjnych itp., a także z powodu sieci gazowej obniżającej emisję szkodliwych substancji do atmosfery Potok Górny charakteryzuje się wysoką czystością środowiska naturalnego. Ten element może mieć w przyszłości duży wpływ na możliwości rozwoju miejscowości. Czyste środowisko naturalne umożliwia produkcję zdrowej żywności, a jednocześnie może służyć rozwojowi agroturystyki (zarówno dłuższe pobyty, jak i tzw. turystyka weekendowa).

Mieszkańcy Potoka Górnego nie posiadają takich możliwości inwestycyjnych jak np. osoby ze średnich czy dużych ośrodków miejskich. Dlatego też ważnym elementem wsparcia czy nawet inicjowania działań inwestycyjnych jest ciągłe podnoszenie przez Władze Gminne jakości życia mieszkańców, tworzenie infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe, podnoszenie estetyki miejscowości, promocja jej walorów wypoczynkowych, itp.). Ważnym elementem mającym wpływ na ewentualne zainteresowanie gości z zewnątrz Potokiem Górnym będzie dokończenie inwestycji amfiteatru i w następnych latach wykorzystywanie obiektu do przygotowywania jak najszerzej oferty kulturalnej, rozrywkowej dla potencjalnych turystów (przeeglądy artystyczne, kabaretowe, występy artystów, festyny tematyczne, turnieje kulinarne, itp), a także szeroka promocja imprez poza miejscowością i gminą.

Lipiny Dolne mają bardzo atrakcyjną lokalizację; w obrębie miejscowości znajduje się kompleks leśny wraz z retencyjnym zbiornikiem wodnym. Ten czynnik korzystnie wpłynie na rozwój miejscowości, gdyż zagospodarowanie ww. terenu i utworzenie kąpieliska może w przyszłości przyciągnąć turystów z terenu całej Lubelszczyzny. Utworzenie kempingu powinno zapoczątkować ruch turystyczny – najpierw weekendowy, a potem, wraz ze stopniowym rozwojem gospodarstw agroturystycznych, także wakacyjny. Na bazie kąpieliska winny w przyszłości powstać także sezonowe punkty gastronomiczne i handlowe, w których zatrudnienie znajdzie lokalna

ludność. Powstanie kąpieliska w Lipinach Dolnych wraz z infrastrukturą turystyczną powinna wpływać na rozwój turystyki na terenie całej Gminy.

Jednym z najważniejszych składowych rewitalizacji powinna być partycypacja społeczności lokalnej, a ogół zidentyfikowanych w ten sposób problemów społecznych w dużej mierze powinien przekładać się na rodzaj i sposób wdrażanych w danym miejscu zmian. Poddając analizie sytuację demograficzną na wybranym do rewitalizacji obszarze wynika, że dochodzi tam do ubytku naturalnego ludności. Pogłębia się problem starzenia demograficznego mieszkańców oraz zjawiska patologiczne. Działania wpisane w GPR dla wybranych obszarów rewitalizacji zakładają poprawę istniejących warunków, czyli: odbudowę relacji społecznych, poprawę jakości terenów o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, poprzez ich modernizację, oraz poprawę ogólnego ładu przestrzennego.

Tabela 30 Zakres obszaru rewitalizacji

Obszar	Numer działki
Potok Górny	290,790,791,792,793,794,795,796,797,798,799,800,801,802,803,804,805,806,807,808,809,810,811/1,811/2,812,813,814,815,816,817,818,819,820,821,822,823,824,825,826,827,828,829,830,831,832,833,834,835,836,837,838,839,840,841,842,843,844,845,846,847,848,849,850,851,852,853,854,855,856,857,858,859,860,861,862,863,864,865,866,867,868,869,870,871,872,873,874,875,876,877/3,877/4,877/5,877/6,877/7,877/8,878,879,880,881,882,883,884,885,886,887,888,889,890,891,892,893,894,895,896,897,898,899,900,901/1,901/2,902,903,904,905,906,907,938,939,943,944,945,946,947,948,949,950,951,952,953,954,955,956,957,958,959,960,961,962,963,964,965,966,967,968,969,970,976,977,978,979,980/1,980/2,980/3,1167,1168,1169,1170,1171,1172,1173,1377,1424,1574,1648,1649,1650,1651,1652,1655,1656,1658,1659,1663,1664,1665,1677,1678,1679,1680,1681,1682,1684,1685,1686,1687,1688,1689,1690,1694,1695,1698,1699,1700,1701,1702,1703,1704,1705,1706,1707,1708,1709/2,1710,1711,1712,1713/2,1721,1722,1723,1724,1726,1727,2478,2501,2552,2555/2,2556,2557,2558,2559,2618,2623,2624,2625,2626,2627,2630,2631,2632,2634,2635,2637,2638,2639,2640,2641,2642,2643,2644,2645,2646,2647,2649,2776,2777/1,2777/2,2797,2798,2799,2800,2801/1,2801/2,2861,2862,2863,2864,2866,2867,2868,2869,2870,2871,2872,2873,2874,2877,2879,2880,2881,2882,2883,2884,2885,2886,2888,2889,2890,2892,2895,2896,2897,2898,2899,2900,2901,2902,2903,2988,3016,3018,3019,3020,3021,3022,3023,3024,3025,3026,3027,3028,3029,3030,3031,3032,3033,3034,3035,3036,3037,3038,3039,3040,3041,3042,3043,3044,3045,3046,3047,3048,3049,3050,3051/1,3051/2,3052,3053,3054,3055/1,3055/2,3056,3057,3058,3059,3060,3061,3062,3063,3064,3065,3066,3067/1,3067/2,3068,3069,3070,3071,3072,3073,3074,3075,3076,3077,3078,3079,3080,3081,3082,3083,3084,3085,3086,3087,3088,3089,3090,3091,3092,3093,3094,3095,3096,3097,3098,3099,3100,3101,3102,3103,3104/1,3104/2,3105,3106,3107,3108,3109,3110,3111,3112,3113,3114,3115,3116,3117,3118,3119,3120/1,3120/2,3121,3122,3123,3124,3125,3126,3127,3128,3129,3130,3131,3132,3133,3134,3135,3136,3137,3138,3139,3140,3141,3142,3143,3144,3145,3146,3147,3148,3149,3150,3151,3152,3153,3154,3155,3156,3157,3158,3159,3160,3161,3162,3163,3164,3165,3166,3167,3168,3169,3170,3171,3172,3173,3174,3175,3178,3179,3180,3181,3182,3183,3184,3185,3186,3187,3188,3189,3190,3191,3238,3239,3240,3241,3242,3243,3244,3245,3246,3247,3248,3251,3252,3258,3296
Lipiny Dolne Kolonia	3555,3579,3580/1,3580/2,3581,3582,3583/2,3583/3,3583/4,3583/7,3583/8,3583/9,3583/10,3585,3587,3588,3664,3665,3666,3667/2,3667/3,3668,3669,3670,3671,3672,3673/1,3674,3733,3735,3736/1,3736/3,3736/5,3736/7,3736/8,3737/1,3737/2,3738,3739/1,3744/1,3805/4,3805/8,3805/9,3805/10,3805/11,3805/12,3805/13,3805/14,3805/15,3805/16,3806/1,3806/2,3807,3808/1,3808/2

3809,3810/1,3811/1,3811/2,3812/1,3812/2,3813/1,3813/2,3814/1,3814/2,3815/1
3815/2,3816/2,3817/1,3817/2,3818/2,4725

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Potok Górny

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako Obszar Rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te tereny, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych terenów nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Potok Górny spełnia kryteria określone w wytycznych ponieważ stanowi 2,10 % powierzchni gminy (232,73 ha) i jest zamieszkały przez 8,52 % jej mieszkańców (450 osoby).

3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

3. 1.Obszar Rewitalizacji Potok Górny

Demografia:

Wieś Potok Górny ma 1 211 mieszkańców, z czego 49,0% stanowią kobiety, a 51,0% mężczyźni. W latach 1998-2021 liczba mieszkańców zmalała o 14,4%. Współczynnik feminizacji we wsi wynosi 96 i jest mniejszy od współczynnika feminizacji dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejszy od współczynnika dla całej Polski. 61,8% mieszkańców wsi Potok Górny jest w wieku produkcyjnym, 16,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada we wsi Potok Górny 61,7 osób w wieku nieprodukcyjnym. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc mniejszy od wskaźnika dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejszy od wskaźnika obciążenia demograficznego dla całej Polski.

Mieszkalnictwo i urządzenia sieciowe:

W 2021 roku we wsi Potok Górny oddano do użytku 3 mieszkania.

Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,48 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach we wsi Potok Górny to 6,00 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2021 roku we wsi Potok Górny to 151,30 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Przedsiębiorczość:

We wsi Potok Górny w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 69 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 55 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2022 roku zarejestrowano 9 nowych podmiotów, a 2 podmioty zostały wyrejestrowane.

Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (10) podmiotów zarejestrowano w roku 2020, a najmniej (2) w roku 2014. W tym samym okresie najwięcej (6) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2018 roku, najmniej (1) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku.

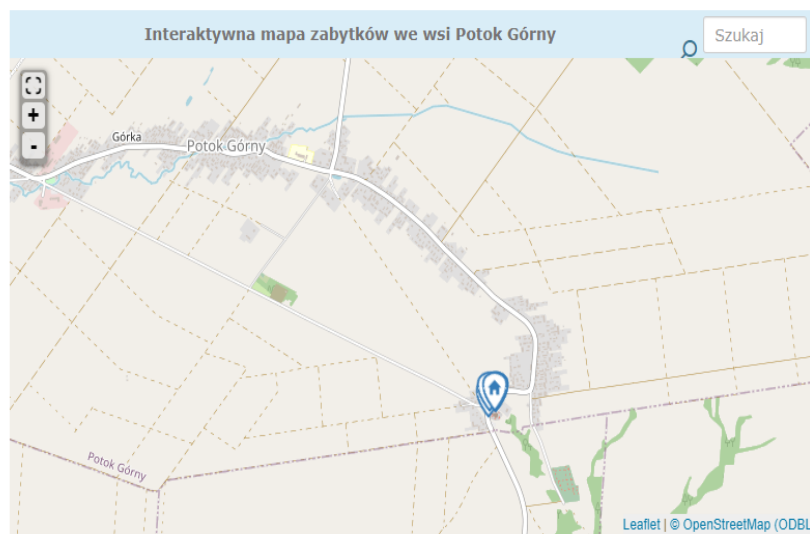
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną we wsi Potok Górny najwięcej (1) jest stanowiących spółdzielnie. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (66) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 4,3% (3) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 47,8% (33) podmiotów, a 47,8% (33) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą we wsi Potok Górny najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (52.7%) oraz Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (9.1%).

Edukacja:

W roku 2021 we wsi Potok Górny placówkę miała 1 szkoła podstawowa, w której w 7 oddziałach uczyło się 73 uczniów (35 kobiet oraz 38 mężczyzn).

Kultura:

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z dnia 15.12.2017 na obszarze wsi Potok Górny znajduje się 6 zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

Kościół z 1743 - 1754

Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1957-05-07, wykaz dokumentów: Kl.V-Oa/131/56 z 1957-05-07; A/171 z 1967-02-03

Brama z 1822 r.

Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1957-05-07, wykaz dokumentów: Kl.V-Oa/131/56 z 1957-05-07; A/171 z 1967-02-03

Mur/ogrodzenie z XVIII w.

Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1957-05-07, wykaz dokumentów: Kl.V-Oa/131/56 z 1957-05-07; A/171 z 1967-02-03

Kapliczka z 1898 r.

Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1957-05-07, wykaz dokumentów: Kl.V-Oa/131/56 z 1957-05-07; A/171 z 1967-02-03

Zespół - kościół z 1743 - 1754

Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1957-05-07, wykaz dokumentów: Kl.V-Oa/131/56 z 1957-05-07; A/171 z 1967-02-03

Zieleń towarzysząca (data nieznana)

Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1957-05-07, wykaz dokumentów: Kl.V-Oa/131/56 z 1957-05-07; A/171 z 1967-02-03

Układ przestrzenny:

Specyfiką miejscowości jest brak jednolitego centrum z kościołem, rynkiem, itp. Wpłynęła na to lokalizacja kościoła na obrzeżach Potoka Górnego.

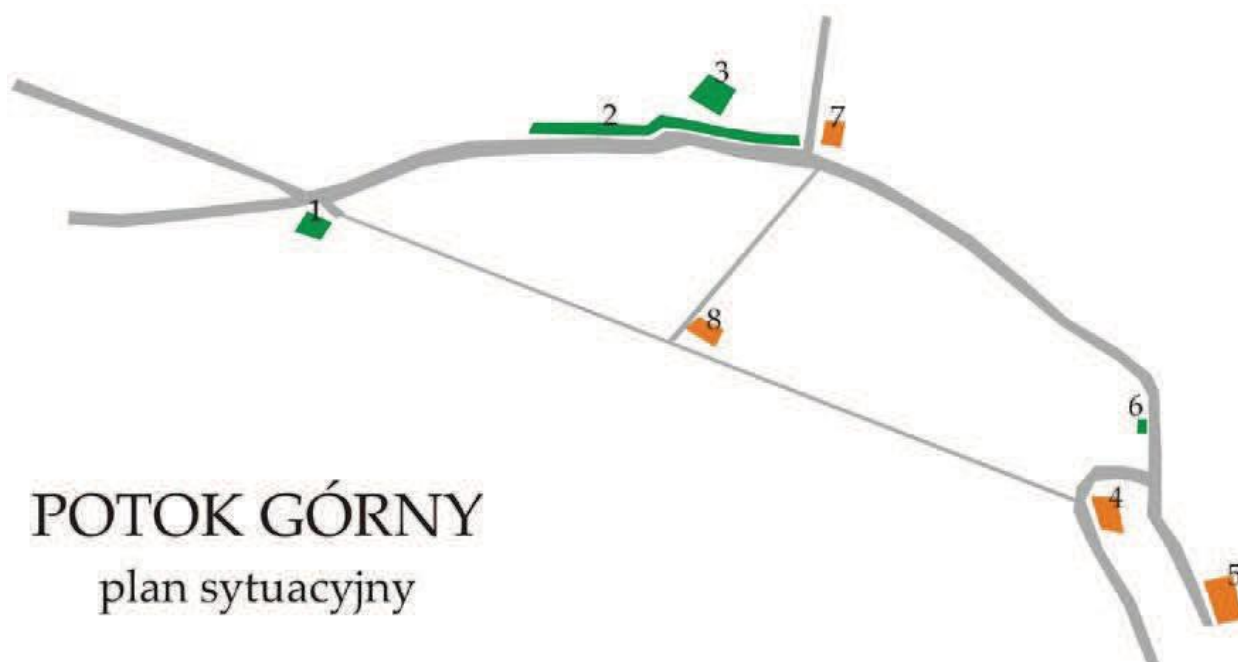
W związku z tym miejscowość posiada dwie dominanty przestrzenne. Pierwszą z nich jest kościół parafialny znajdujący się we wschodniej części Potoka Górnego. W centralnej części miejscowości budynkiem dominującym jest siedziba Urzędu Gminy. Taka lokalizacja wpływa także na dwoistość otwartych przestrzeni wspólnych.

Z braku rynku funkcję tę pełnią: teren przykościelny (uroczystości kościelne, odpusty, itp.) oraz rozległy plac przy Urzędzie Gminy (uroczystości gminne, występy artystów, itp.).

W środkowej części miejscowości zlokalizowany jest trzeci duży obiekt – budynek Szkoły Podstawowej.

W Potoku Górnym przeważa zabudowa zagrodowa. Nowsze budynki charakteryzują się dużą różnorodnością – piętrowe, parterowe, o dachach dwu- i wielospadowych. Starsze budynki wykonane są z barwionego na ciemno drewna, posiadają dachy dwuspadowe często kryte dachówką.

Charakterystycznym elementem powtarzalnym w zabudowaniach Potoka Górnego są suszarnie tytoniu, coraz częściej nowoczesne – kontenerowe. Związane to jest z masową produkcją tej rośliny na tym obszarze.

POTOK GÓRNY

plan sytuacyjny

Legenda:

1. Urząd Gminy
2. Ciąg pieszy od SKR do centrum miejscowości
3. Szkoła Podstawowa
4. Kościół Parafialny
5. Cmentarz Parafialny
6. Wiejski Dom Kultury
7. Spółdzielnia Kółek Rolniczych
8. Cmentarz Prawosławny

Teren przy Urzędzie Gminy:

Przed Urzędem Gminy usytuowany jest parking. Pomiędzy Urzędem Gminy a remizą strażacką znajduje się trawiasty teren pełniący funkcję widowni stałej zadaszonej sceny usytuowanej obok budynku. Teren jest nieutwardzony, brakuje na nim infrastruktury (ławki, odpowiednie oświetlenie, itp.). Miejsce to jest głównym placem Potoku Górnego wykorzystywanym zarówno do uroczystości gminnych (dożynki, itp.), jak i wszelkiego rodzaju występów, festynów i pokazów. W celu pełnego wykorzystania obiektu niezbędne jest zbudowanie widowni, jak również zaplecza sceny (garderoby, toalety, pomieszczenia techniczne). Ta rozbudowa poprawi znacznie estetykę centrum miejscowości a także pomoże w zachowaniu dziedzictwa kulturowego (występy zespołów ludowych, śpiewaczych, obrzędowych) oraz promocji kultury (występy artystów, inscenizacje, itp.). Jednocześnie budowa obiektu znacznie wpłynie na integrację lokalnej społeczności, zaś amfiteatr i występy w nim organizowane będą dodatkową atrakcją dla turystów odwiedzających tę część Lubelszczyzny.

Teren wzdłuż drogi od kościoła do centrum miejscowości:

Wzdłuż drogi biegnącej przez miejscowość w większej części funkcję ciągu pieszego pełni nieutwardzone

trawiaste pobocze. Sytuacja ta jest bardzo niekorzystna z wielu względów. Po pierwsze – w okresie jesienno - zimowym z powodu nieutwardzenia podłoża mieszkańcy miejscowości (w tym dzieci i młodzież ze Szkoły Podstawowej) przemieszczają się brzegiem asfaltowej drogi, co powoduje bezpośrednie zagrożenie ich bezpieczeństwa. Brak chodnika w tej części Potoka Górnego wpływa też niekorzystnie na jej estetykę oraz jakość życia mieszkańców.

Teren przed Wiejskim Domem Kultury:

Teren obecnie niezagospodarowany, w przyszłości istnieje urządzenie na nim miniskweru pełniącego funkcję integracji społecznej.

Boisko przy Szkole Podstawowej:

Na terenie boiska znajdującego się przy Szkole Podstawowej odbywają się imprezy sportowe oraz rekreacyjne. Z obiektu korzystają także uczniowskie kluby sportowe. Boisko jest niewystarczające i w złym stanie, stąd Gmina planuje wybudowanie boiska szkolnego o wymiarach 40 x 60 metrów.

W zakresie zdiagnozowanego kryzysu w sferze społecznej zwraca się uwagę, iż zdelimitowany obszar charakteryzuje się niekorzystną strukturą demograficzną, z niższym niż średnia dla gminy wskaźnikiem osób w wieku przedprodukcyjnym (16,22, średnia gminna – 16,13) oraz wyższym niż średnia dla gminy (21,93) wskaźnikiem osób w wieku poprodukcyjnym (23,55).

Ponadto zauważa się, iż w miejscowości Potok Górny występuje mała liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców, która wynosi 0,24 osoby na 100 mieszkańców przy średniej gminnej 0,33 mieszkańców.

Mimo iż w Potoku Górnym działają organizacje, kluby sportowe, orkiestra itp. aktywność mieszkańców skierowana na integrację społeczną i rozwój miejscowości jest jeszcze zbyt mała.

Analizując pozostałe sfery największe zagęszczenie problemów obszaru dostrzega się w kwestiach gospodarczych (niska liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców).

Jeśli chodzi o sferę techniczną należy zwrócić uwagę na poprawę stanu technicznego istniejącej infrastruktury i zabezpieczenie tych obiektów przed degradacją techniczną oraz podjąć działania w celu dalszej poprawy dostępu mieszkańców do urządzeń sieciowych.

Znacznym problemem obszaru są tereny zdegradowane – pogłębiona diagnoza wykazała, iż na obszarze wartość wskaźnika wynosi 0,30 % natomiast wartość wskaźnika dla całej gminy wynosi 0,18%.

W sferze środowiskowej ważnym problemem zdiagnozowanym na obszarze jest zabudowa wymagająca poprawy w zakresie energochłonności. Jedynie z rzadka można tu znaleźć budynki, które można określić mianem niskoemisyjnych. Potrzebna jest więc kontynuacja i intensyfikacja działań mających na celu wymianę źródeł ogrzewania oraz termomodernizację i zmniejszanie emisyjności zabudowy, a także zwiększenie promowania odnawialnych źródeł energii.

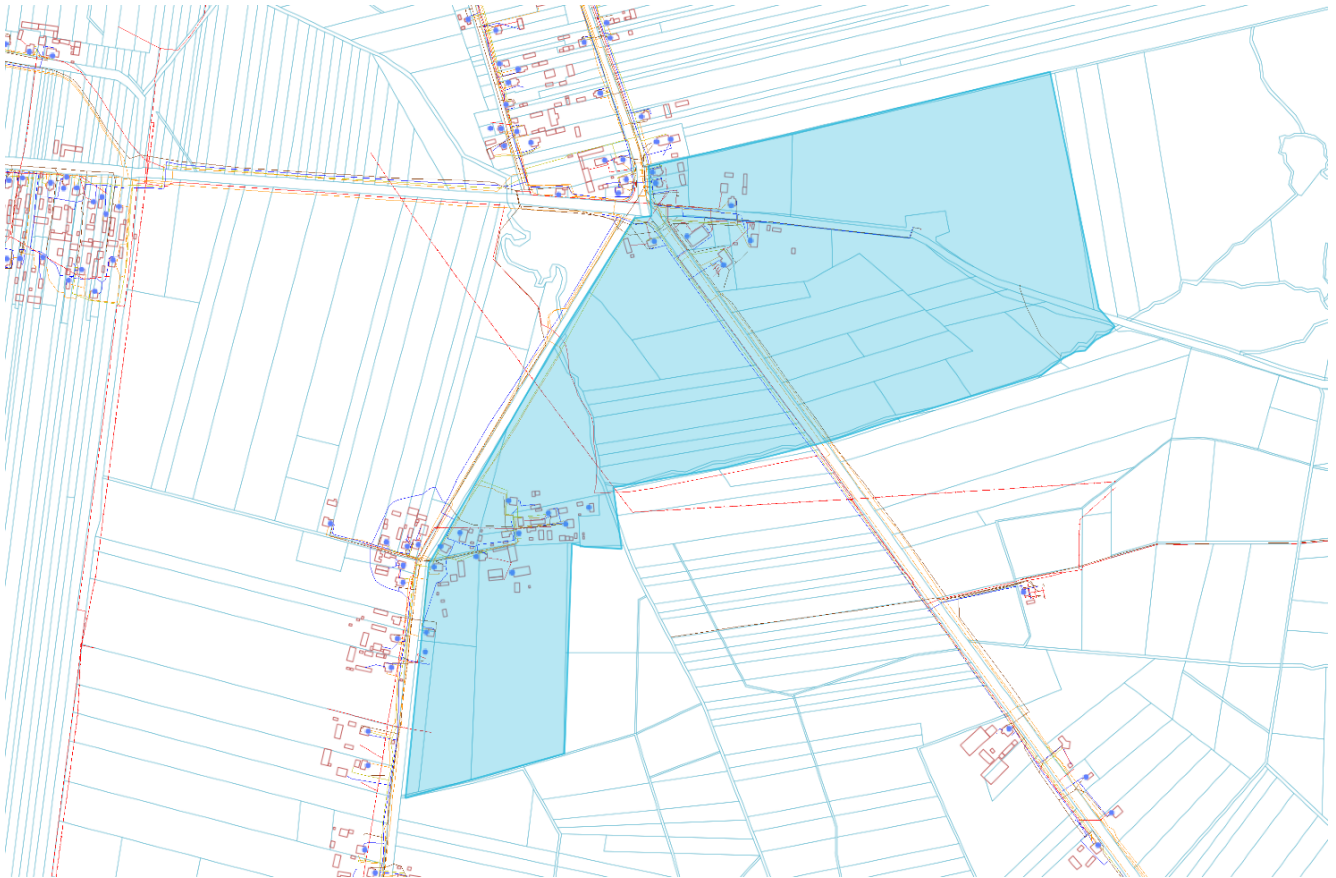
W przypadku sfery przestrzenno-funkcjonalnej podobszar rewitalizacji charakteryzuje się stosunkowo niewielką skalą zjawisk kryzysowych na tle reszty gminy.

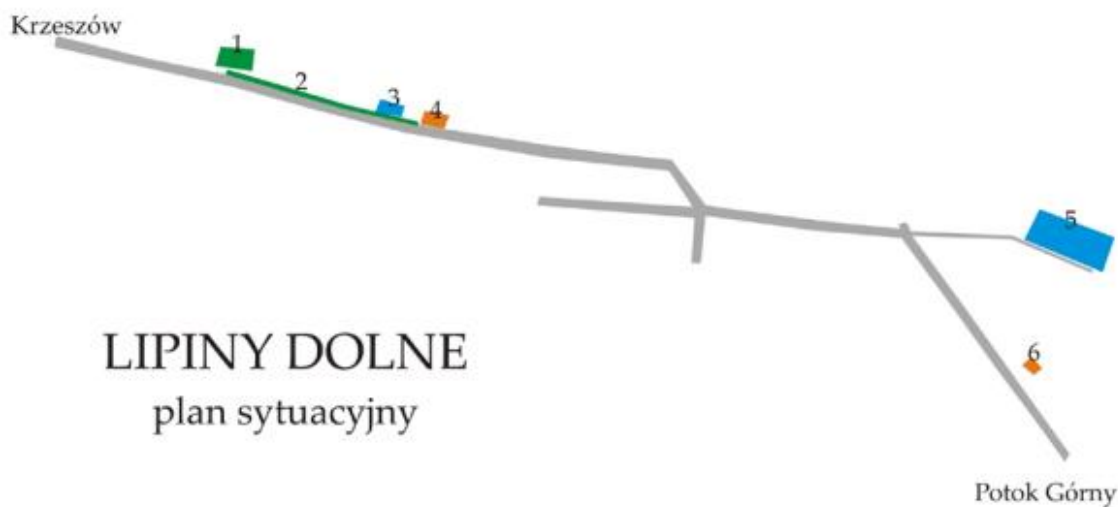
Obszar rewitalizacji pełni kluczowe funkcje administracyjne, społeczne, edukacyjne i gospodarcze sołectwa i całej gminy. Obiekty usługowe, służące obsłudze mieszkańców gminy skoncentrowane są przede wszystkim w ośrodku gminnym Potok Górny. Znajdują się tu głównie obiekty administracji, usług publicznych, komercyjnych i rzemiosła. Ośrodek gminny w podstawowym stopniu zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy. Działalność wymienionych instytucji, wzmacnia potencjał rewitalizacji co pozwala na rozwój przestrzeni integrującej i aktywizującej mieszkańców obszaru rewitalizacji (jak także, w dalszej kolejności, potencjał obszaru

jako miejsca realizacji usług różnego rzędu przez mieszkańców innych części gminy, a także turystów).

3.2. Obszar Rewitalizacji Lipiny Dolne Kolonia

Wieś Lipiny Dolne Kolonia ma 131 mieszkańców.

Legenda

1. Szkoła Podstawowa
2. Chodnik od Remizy Strażackiej do terenu szkolnego
3. Zbiornik przeciwpożarowy
4. Remiza Strażacka
5. Zbiornik retencyjny
6. Oczyszczalnia ścieków

Lipiny Dolne nie znajdują się na terenie parku krajobrazowego, parku narodowego, ani obszaru chronionego krajobrazu. Jednakże w granicach administracyjnych miejscowości znajduje się pięknie położony zbiornik retencyjny (pow. lustra 1,5 ha), usytuowany na terenie kompleksu leśnego. Wokół tego zbiornika znajduje się m.in. 8 ha zalesionych terenów gminnych, które w przyszłości wykorzystane mogą zostać na atrakcyjne miejsce wypoczynku z kąpieliskiem, polem biwakowym, czy też kempingiem. Zagospodarowany teren służyłby zarówno mieszkańcom Gminy jak i turystom.

W Lipinach Dolnych nie ma obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Znajduje się tu jednak kilka obiektów o dużych wartościach historycznych i sentymentalnych.

Obiekty i tereny

Przez całą miejscowość przebiega asfaltowa droga z nieutwardzonymi, trawiastymi poboczeniami, pełniącymi funkcję ciągów pieszych. Sytuacja taka jest bardzo niekorzystna ze względu na niebezpieczeństwo jakie niesie ze sobą przemieszczanie się pieszych i rowerzystów skrajem szosy.

Szczególnie w okresie jesienno – zimowym jest to zjawisko bardzo niebezpieczne, ponieważ rozmoknięte pobocze uniemożliwia ruch pieszych, szybko zapadający zmrok utrudnia widoczność, zaś brzegiem szosy przemieszczają się dzieci i młodzież szkolna. Brak chodników w centralnej części miejscowości niekorzystnie wpływa także na jej estetykę. Jedynym rozwiązaniem znacznie poprawiającym jakość życia mieszkańców, estetykę wsi oraz poziom bezpieczeństwa jest wybudowanie na odcinku od Remizy Strażackiej do Szkoły chodnika, który będzie pełnił funkcję ciągu pieszego oraz ścieżki rowerowej.

Teren wokół zbiornika przeciwpożarowego

Obiekt znajduje się niedaleko remizy strażackiej w centrum miejscowości. Wokół zbiornika znajdują się trawiaste nabrzeża, w chwili obecnej niezagospodarowane. W celu podniesienia estetyki miejscowości, jak również zapewnienia mieszkańcom, miejsca do wypoczynku, tereny te należy zagospodarować (np. ławki, nasadzenia, oświetlenie, utwardzona alejka, kosze na śmieci, itp.); dzięki temu miejscowość zyska miejsce pełniące funkcję integracji społecznej.

W Remizie Strażackiej planuje się utworzyć świetlicę.

Teren wokół zbiornika retencyjnego

Malowniczo położone w kompleksie leśnym miejsce, które doskonale nadaje się na teren rekreacyjny, wypoczynkowy, itp. W obecnej chwili wśród drzew znajdują się trawiaste polanki, brzegi zbiornika są porośnięte.

Modernizacja musiałaby objąć nabrzeże (stworzenie kąpieliska i plaży, wybudowanie pomostów) oraz tereny przylegające do akwenu (stworzenie parkingów, utwardzonej drogi dojazdowej, pola biwakowego, kempingu, itp.). Teren wokół zbiornika stałby się wówczas jedną z większych atrakcji turystycznych Gminy służąc jednocześnie jej mieszkańcom, jak również turystom z zewnątrz.

W zakresie zdiagnozowanego kryzysu w sferze społecznej zwraca się uwagę, iż zdelimitowany obszar charakteryzuje się podwyższonym poziomem bezrobocia. Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców obszaru wynosi 3,82, natomiast wartość tego samego wskaźnika dla całej gminy wynosi 2,07. Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 1,53 przy średniej gminnej 0,84. Obserwowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, takie jak przestępczość, przemoc i uzależnienia świadczą o rozpadzie więzi społecznych, dezintegracji społeczności lokalnej. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców wynosi 3,05 przy średniej gminnej 1,54, „Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców – 1,53 (średnia dla gminy 0,49). Niekorzystną sytuację społeczną na obszarze rewitalizacji pogłębia fakt, że charakteryzuje się on niekorzystną aktywnością i integracją społeczną, na terenie miejscowości nie zarejestrowano żadnego NGO.

Problemem sfery gospodarczej jest brak inwestycji gminnych na obszarze. Kwota inwestycji gminnych w latach 2019-2021 w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 0 PLN.

Analizując pozostałe sfery największe zagęszczenie problemów obszaru dostrzega się w sferze funkcjonalno-przestrzennej, oznacza to bardzo niską dostępność do usług kultury i usług społecznych. Na obszarze wsi występuje również wysoki udział powierzchni terenów zdegradowanych w stosunku do powierzchni obszaru ogółem (1,85). W Lipinach Dolnych nie funkcjonuje Ośrodek Kultury, Dom Kultury, itp. Większość działań dotyczących krzewienia kultury podejmują i inicjują uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej.

Jeśli chodzi o **sferę techniczną** należy zwrócić uwagę na poprawę stanu technicznego istniejącej infrastruktury i zabezpieczenie tych obiektów przed degradacją techniczną oraz podjąć działania w celu stopniowej poprawy dostępu mieszkańców do urządzeń sieciowych.

3.3. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych

W dniu 12.06.2023 o godzinie 10:00 w siedzibie Urzędu Gminy Potok Górny w ramach konsultacji społecznych odbyło się spotkanie podczas którego omówiony został projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Potok Górny.

W spotkaniu wzięło udział 4 osoby (przedstawiciel Urzędu Gminy Potok Górny, przedstawiciel OSP i KGW oraz mieszkaniec gminy Potok Górny).

W trakcie spotkania konsultacyjnego przedstawiono i omówiono między innymi następujące kwestie:

- ✓ projekt uchwały Rady Gminy Potok Górny w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ mapę określającą granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ planu wdrożenia GPR Gminy Potok Górny,
- ✓ Ogólne informacje dotyczące obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji,
- ✓ metodologię wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji,
- ✓ przedstawiono podział gminy na jednostki referencyjne,
- ✓ omówiono przeprowadzoną diagnozę z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną,
- ✓ przedstawiono wyznaczony obszar zdegradowany,
- ✓ przedstawiono wyznaczony obszar rewitalizacji,
- ✓ w trakcie spotkania omówiono wstępnie możliwości realizacji przyszłych projektów oraz kwestie możliwości pozyskania finansowania.

Podczas spotkania zdiagnozowano również problemy, które na obszarze rewitalizacji zostały zidentyfikowane podczas konsultacji społecznych w odniesieniu do obszarów rewitalizowanych.

Należą do nich:

- ✓ z zakresu sfery społecznej:
 - niski poziom integracji i aktywizacji mieszkańców gminy poprzez brak możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.
- ✓ z zakresu sfery gospodarczej: niski poziom przedsiębiorczości wynikający z wysokiego i długotrwałego bezrobocia oraz niskiego poziomu wykształcenia mieszkańców, brak dużych zakładów pracy pozwalających na znalezienie zatrudnienia w pobliżu miejsca zamieszkania, mały popyt na produkty i usługi na lokalnym rynku
z powodu ubóstwa, brak lokalnych tradycji związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, brak targowiska oraz terenów pod inwestycje, brak odpowiednich lokali na prowadzenie działalności gospodarczej, niska aktywność przedsiębiorcza;
- ✓ z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej:
 - brak przestrzeni umożliwiającej integrację i aktywizację społeczną oraz wprowadzenie nowych aktywności, które pozwolą na eliminację istniejących problemów społecznych.
- ✓ z zakresu sfery środowiskowej: potrzeba inwestycji w OZE, istnienie terenów niezagospodarowanych traktowanych często jako dzikie wysypiska śmieci.

W terminie od 18.01.2024 r. do 09.02.2024 r. mieszkańcy obszaru rewitalizacji mieli możliwość wypełnienia ankiety celem zebrania niezbędnych opinii na temat jakości życia na obszarze rewitalizacji.

W trakcie naboru nie wpłynęła żadna ankieta.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano zespół kluczowych problemów, które powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności. Pozwoli to na odpowiednią, skoncentrowaną tematycznie i przestrzennie interwencję zapewniającą osiągnięcie wymiernych korzyści w postaci poprawy jakości mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W celu podsumowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużono się analizą SWOT, tj. metodą umożliwiającą kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów. Zastosowanie tej metody pozwoliło zrozumieć zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi i umożliwiło dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji. Proces definiowania elementów analizy SWOT, jak też identyfikacji problemów i potencjałów na obszarze rewitalizacji przeprowadziła grupa ekspercka, wykorzystując w tym celu również m.in. wyniki badań ankietowych mieszkańców oraz wnioski z dyskusji przeprowadzonej podczas spotkań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyniki obu analiz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 31 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste i nieskażone środowisko – potencjał rozwoju upraw ekologicznych. • Dostępność zbiorników retencyjnych i kompleksów leśnych jako potencjał do rozwoju turystyki. • Obiekty dziedzictwa kulturowego oraz ciekawa historia obszaru. • Rozwój infrastruktury społecznej oraz kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, służącej aktywizacji i poprawie jakości życia mieszkańców. • Rosnące zaufanie do administracji samorządowej mieszkańców obszaru. • Rosnąca aktywność społeczna, wzrost znaczenia organizacji pozarządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa, depopulacja, utrzymująca się niekorzystna struktura wiekowa). • Niewystarczająca oferta lokalna w zakresie kultury, sportu i turystyki oraz spędzania czasu wolnego. • Brak sprecyzowanego wizerunku i ukierunkowanej promocji) • Brak rozwiniętych funkcji turystycznych' • Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości • Niewystarczająca aktywność organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych i gospodarczych. • Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej i infrastruktury komunalnej. • Niknące poczucie tożsamości lokalnej. • Brak infrastruktury wolnego czasu pozwalającej na integrację i rozwijanie kompetencji i zainteresowań dzieci i młodzieży a także osób starszych. • Znaczna odległość do dużych ośrodków gospodarczych. • Deficyty w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego (oświetlenie ulic, chodniki, ciągi pieszo-rowerowe, pobocza). • Zły stan lub brak infrastruktury publicznej w lokalizacjach peryferyjnych (drogi, kanalizacja, internet). • Duża liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych i remontowych, a także dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. • Wysokie koszty energii zużywanej w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych.
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 • Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe • Bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych do promocji obszaru rewitalizacji oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług. • Wzrost udziału mieszkańców w inicjatywach społecznych (zwiększenie wpływu na odebierane decyzje), wzrastająca aktywność obywatelska • 	<ul style="list-style-type: none"> • Negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego w wyniku przedłużającej się wojny w Ukrainie • Możliwość wystąpienia kolejnej fali pandemii COVID-19 i związanych z nią negatywnych konsekwencji dla zdrowia mieszkańców i rozwoju gospodarczego • Długotrwałe, negatywne skutki wywołane izolacją społeczną podczas pandemii COVID-19 (nauka i praca w trybie zdalnym) dla mieszkańców (np. rozluźnienie więzi społecznych, kryzysy psychiczne, pogorszenie stanu zdrowia i kondycji fizycznej) • Migracja edukacyjna i zarobkowa młodych ludzi poza teren gminy, bez planów powrotu • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji • Niedobór kapitału społecznego i prywatnego na przedsięwzięcia rewitalizacyjne na terenie gminy
---	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.

Numer problemu	Opis zidentyfikowanych problemów		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie zidentyfikowanych problemów
P1	Brak infrastruktury pozwalającej na integrację i rozwijanie kompetencji i zainteresowań dzieci i młodzieży a także miejsca spotkań dla osób starszych	⇒	Dostępność obiektów, w których można zapewnić pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, wysokie poparcie społeczne dla działań skierowanych do tych grup społecznych
P2	Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji	⇒	Potencjał gminy do rozwoju turystyki, istnienie obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego
P3	Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)	⇒	Organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji, które stanowią potencjał do aktywizacji społecznej mieszkańców, wysokie poparcie społeczne dla działań integracyjnych, rosnące zainteresowanie różnymi formami rekreacji i spędzania wolnego czasu
P4	Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości	⇒	Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 na rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców
P5	Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego oraz działań integracyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Wysoki potencjał terenów atrakcyjnych krajobrazowego oraz przestrzeni publicznej umożliwiającej rozwój oferty czasu wolnego,
P6	Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej	⇒	Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług komunalnych
P7	Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej	⇒	Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom
P8	Niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa, depopulacja, utrzymująca się niekorzystna struktura wiekowa).	⇒	Zasób budynków, którym mogą być nadane nowe funkcje służące aktywizacji i poprawie jakości życia mieszkańców w celu zahamowania niekorzystnych trendów demograficznych

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze rewitalizacji liczba identyfikowanych „słabych” stron zdecydowanie przeważa nad liczbą „mocnych stron”, jednocześnie relatywnie zrównoważona jest liczba zdefiniowanych „szans” i „zagrożeń”. Oznacza to, iż mimo obecnych deficytów, istnieje szereg możliwości wykorzystania pojawiających się szans, a także neutralizacji zdefiniowanych zagrożeń, przynajmniej w zakresie, który zależny jest od Gminy Potok Górny. Program zakłada dążenie do przewyciężenia zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów. Bazując na diagnozie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano konkretne potrzeby rewitalizacyjne, które zostały ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Potok Górny

Sfera	Potrzeby
Społeczna	<p>Poprawa stopnia integracji społecznej mieszkańców Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P1 i P5, P7.</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacji budynków i przestrzeni publicznej na cele kulturalne, edukacyjne i rekreacyjne - organizacji imprez sąsiedzkich oraz innych wydarzeń lokalnych, sprzyjających integracji mieszkańców
	<p>Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych (poprawa atrakcyjności gminy jako miejsca do osiedlania się) Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P1, P8</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inwestycje w infrastrukturę sprzyjającą łączeniu życia rodzinnego z pracą (żłobki) - stworzenia oferty pozwalającej na integrację i rozwijanie kompetencji i zainteresowań dzieci i młodzieży
	<p>Wzrost aktywizacji społecznej mieszkańców (zwłaszcza z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) oraz organizacji pozarządowych. Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P3.</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwoju współpracy lokalnego samorządu z organizacjami pozarządowymi i nieformalnymi grupami mieszkańców, - przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców nie związanych z żadnymi organizacjami pozarządowymi oraz nie uczestniczących w życiu lokalnym - utworzenia miejsc aktywizacji seniorów i osób wykluczonych
Gospodarcza	<p>Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości lokalnej Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P4</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój kompetencji mieszkańców gminy, wspieranie postaw przedsiębiorczych, - Promocja turystyczna oparta na walorach przyrodniczych gminy Potok Górny (rozwój usług związanych z turystyką, w tym z turystyką weekendową).
Przestrzenno-funkcyjna	<p>Poprawa estetyki przestrzeni publicznej Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P7</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przeciwdziałanie postępującej degradacji środowiska, kultury, dziedzictwa naturalnego poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów o znacznej wartości kulturowej, turystycznej oraz przyrodniczej - Nadanie nowych funkcji zdegradowanym przestrzeniom publicznym

Techniczna

Wprowadzenie rozwiązań służących poprawie jakości i dostępności infrastruktury komunalnej

Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P6, P8

Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:

- Realizacja projektów zgodnie z obowiązującymi zasadami uniwersalnego projektowania i zasadami powszechnej dostępności obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej.

Środowiskowa

Wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji

Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P2.

Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:

- Rewitalizacja terenów cennych przyrodniczo
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

3.4. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania

Przedmiotem pogłębionej diagnozy jakościowej obszaru rewitalizacji były wybrane problemy zidentyfikowane w wyniku analizy wskaźnikowej, oraz potencjały tego obszaru.

Narzędzia diagnozy jakościowej oraz partycypacji społecznej pozwoliły przyjrzeć się bliżej wybranym kwestiom problemowym, dały również możliwość rozpoznania potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup społecznych: młodzieży, seniorów, rodziców małych dzieci, społeczników i aktywnych mieszkańców, przedsiębiorców - czyli mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji.

Badana problematyka dotyczyła wzajemnych powiązań kwestii społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

Obszar rewitalizacji, jak i cała gmina Potok Górny, dysponuje bogatym potencjałem środowiskowym, przestrzenno-technicznym jak i społeczno-gospodarczym.

Wskazać należy w szczególności na walory krajobrazowo - kulturowe (obiekty historyczne, zbiorniki wodne, obszary leśne) (**sfera środowiskowa i funkcjonalno-przestrzenna**), które w połączeniu z możliwością pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 stanowią bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów do promocji obszaru rewitalizacji oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług (**sfera gospodarcza**).

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych będzie odzwierciedlała zapisy koncepcji działań rewitalizacyjnych ujętych w GPR gminy Potok Górny, tak aby dostrzegalne było pozytywne oddziaływanie projektu na zrewitalizowaną przestrzeń szczególnie w aspektach społecznych oraz gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych oraz środowiskowych zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i opisem obszaru poddawanego przekształceniom - rewitalizacji. Celem realizacji zamierzeń GPR jest przeciwdziałanie postępującej degradacji środowiska, kultury, dziedzictwa naturalnego poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów o znacznej wartości kulturowej, turystycznej oraz przyrodniczej.

Planowane działania zwiększą potencjał regionu oraz wpłyną pozytywnie na pobudzenie rozwoju i zmian jakościowych w następstwie ożywienia aktywności społecznej i gospodarczej oraz poprawy stanu zamieszkiwanego środowiska.

Ponadto, obszar rewitalizacji dysponuje bogatym rezerwuarem zasobów przestrzenno- technicznych – gminnych nieruchomości i terenu, którym należy nadać nowe funkcje społeczne oraz poprawić ich kondycję i stan zagospodarowania (**sfera funkcjonalno -przestrzenna**), co w połączeniu z wysokim poziomem wsparcia

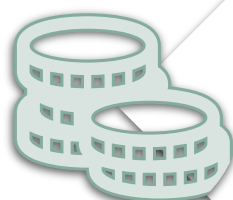
mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe (**sfera społeczna**) będzie stanowić podstawę działań zmierzających do modernizacji zdegradowanych budynków służącej celom społecznym (**sfera techniczna**). Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań proekologicznych (**sfera społeczna**) przyczyni się do propagowania zastosowania w budynkach nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości środowiska (**sfera środowiskowa**).

Spotkania z mieszkańcami oraz organizacjami takimi jak: Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenia działające na terenie gminy (m.in. Stowarzyszenie Nasz Potok, Koło Gospodyń Wiejskich Potok Górny) wskazują przede wszystkim na konieczność lepszego wykorzystania istniejących potencjałów, a w szczególności łączenia i integrowania zasobów, funkcji i środowisk, w celu podniesienia jakości życia mieszkańców i dalszego wzmacniania kondycji społeczno-gospodarczej gminy Potok Górny.

Sfera społeczna

- Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe
- Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne

Sfera gospodarcza

- Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 na rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Sfera środowiskowa

- walory krajobrazowo - kulturowe
- propagowanie zastosowania nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

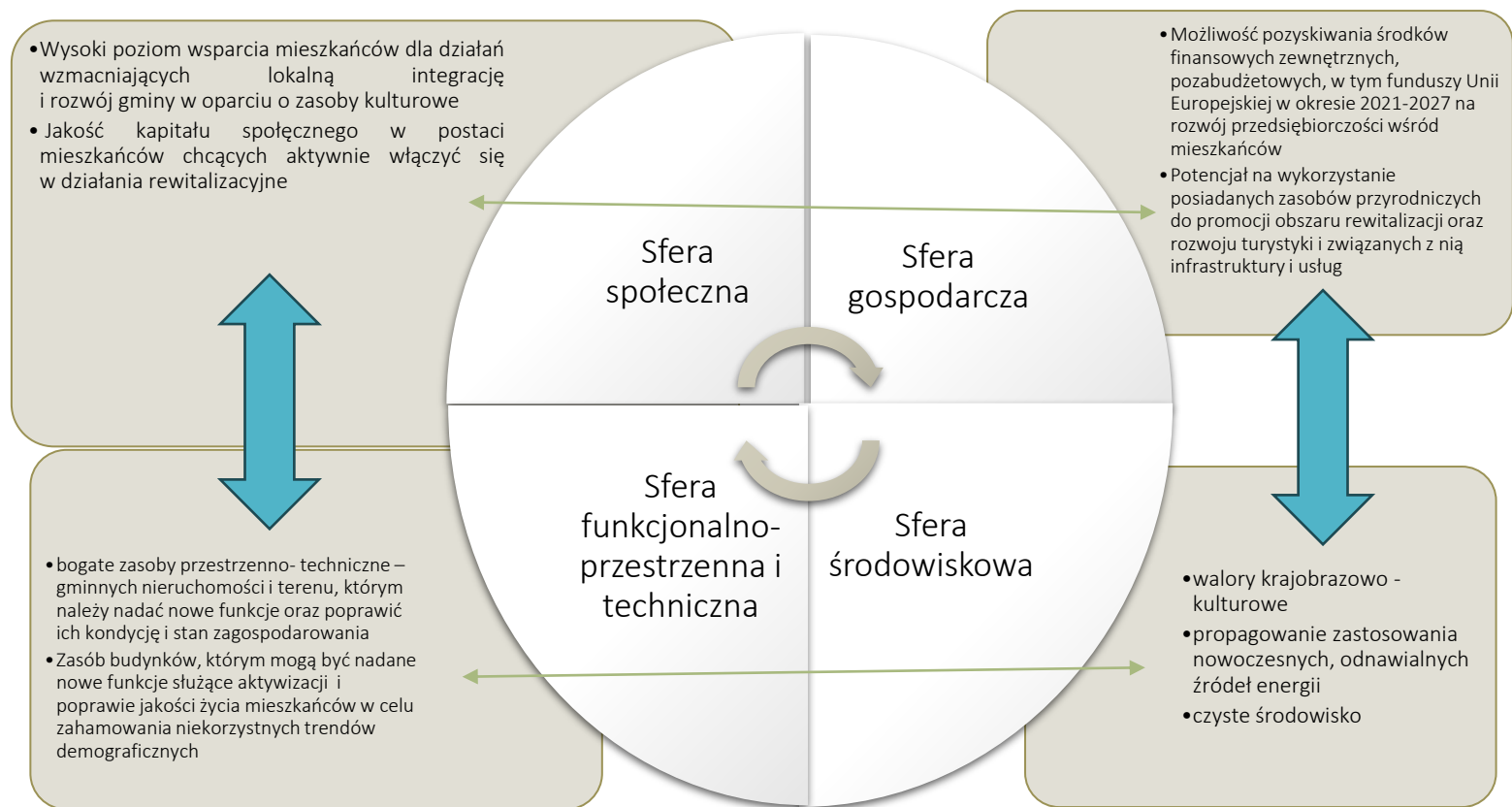
- Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług komunalnych
- Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Sfera techniczna

- Zasób budynków, którym mogą być nadane nowe funkcje służące aktywizacji i poprawie jakości życia mieszkańców w celu zahamowania niekorzystnych trendów demograficznych

Tabela 34 Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej

4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 3 i 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. gminny program rewitalizacji powinien zawierać m.in. „opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk”. Wizja obszaru rewitalizacji przedstawia jego obraz stanowiący efekt działań rewitalizacyjnych, będący jednocześnie pożądanym z punktu widzenia mieszkańców i innych interesariuszy. Pokazuje, jakie pozytywne skutki przyniosły wiązki przedsięwzięć. Kształt wizji odpowiada zarówno potrzebom i oczekiwaniom lokalnych społeczności, jak i zdiagnozowanym wcześniej problemom, a co za tym idzie – określonym na ich podstawie celom projektowanych działań.

Wizja stanu obszaru zdegradowanego przewidzianego do rewitalizacji została zdefiniowana następująco:

Obszar rewitalizacji gminy Potok Górny to teren zamieszkały przez aktywnych gospodarczo i zawodowo mieszkańców, wyposażony w wysokiej jakości infrastrukturę publiczną sprzyjającą rozwojowi kapitału społecznego, a także społecznej integracji, w pełni wykorzystujący zasoby gminy do prowadzenia działalności gospodarczej i samorealizacji różnych grup mieszkańców niezależnie od ich społecznego statusu.

W sferze społecznej nastąpi poprawa jakości kapitału społecznego, poprzez wzrost integracji mieszkańców oraz wzrost poziomu uczestnictwa w życiu gminy. Przeprowadzone działania pozwolą na pogłębienie świadomości i więzi społecznej oraz odpowiedzialności za najbliższe otoczenie. Wykorzystamy potencjał, jakim jest wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe. Rewitalizacja pozwoli wygenerować impulsy do przeciwdziałania patologiom społecznym – zaktywizuje osoby młode, najbardziej narażone na negatywne zjawiska społeczne oraz zachęci pozostałych mieszkańców do wspólnego działania.

W sferze technicznej (a pośrednio również funkcjonalno – przestrzennej oraz środowiskowej) nastąpi poprawa w zakresie ładu przestrzennego. Odnowione zostaną tereny i budynki gminy Potok Górny, która posiada znaczny potencjał przyrodniczy i kulturowy. Dzięki rewitalizacji zostaną stworzone infrastrukturalne warunki do integrowania społeczności i prowadzenia działalności kulturalnej, społecznej czy gospodarczej. Poprawa stanu przestrzeni publicznej przyniesie wymierne efekty w postaci większego zaangażowania mieszkańców w dbanie o najbliższe otoczenie.

W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja wewnętrznego potencjału przedsiębiorczego mieszkańców. Obszar rewitalizacji stanie się atrakcyjnym miejscem prowadzenia działalności gospodarczej. Dzięki podjętym działaniom wzrośnie szansa na zwiększenie aktywności młodych mieszkańców, którzy postanowią zostać w gminie a tym samym, przyczynią się do zwiększenia jej konkurencyjności. Gmina wykorzysta efektywnie posiadane potencjały

w sferze środowiskowej (bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe) w celu ożywienia turystyki i rozwoju działalności związanej z tą branżą.

Rewitalizacja jest procesem, który ma na celu wyprowadzić daną jednostkę z sytuacji problemowej związanej z koncentracją przede wszystkim problemów społecznych. Przystępując do prac nad Programem Rewitalizacji, Gmina Potok Górny w pierwszej kolejności podjęła działania zmierzające do określenia rodzaju oraz natężenia zjawisk niekorzystnych w przestrzeni gminy. Przeprowadzona na wstępie diagnoza pozwoliła określić główne grupy problemów charakteryzujących poszczególne jednostki (miejscowości wiejskie) oraz wyłonić te, których rozwiązanie przy wykorzystaniu dostępnych dla władz gminy (oraz pozostałych interesariuszy działań) narzędzi i możliwych źródeł finansowania są możliwe oraz przyniosą wymierne korzyści dla gminy w postaci poprawy jakości życia jej mieszkańców.

GPR cechuje podejście zintegrowane:

- przyjęte cele i kierunki działań uspołnione z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; identyfikowała występujące problemy i potencjały rozwojowe, na podstawie których określono główne potrzeby rewitalizacyjne; takie podejście zapewnia integrację działań, mających na celu wyprowadzanie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wykorzystaniu jego potencjałów, co powinno wygenerować impuls rozwojowy;
- komplementarność problemowa oznaczała ustalenie powiązań między zaobserwowanymi negatywnymi zjawiskami na podstawie analizy sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co pozwoliło na określenie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy;
- cele i kierunki działań GPR oraz wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zintegrowane – ujednoczone z zakresem programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 (FEL) – zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie przy opisie przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEL.

5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji

Zgodnie z ustawą zdefiniowany obszar rewitalizacji będzie rewitalizowany z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk będzie ukierunkowany na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji i wykluczenia społecznego mieszkańców danego obszaru.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny wyznaczone zostały główne cele rewitalizacji:

1. Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny

2. Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju obszaru rewitalizacji

3. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości i dostępności publicznej infrastruktury

Cele są względem siebie komplementarne i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane deficyty i problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Każdy z celów strategicznych rewitalizacji jest dopełniany przez kierunki działań.

Sfera	Cel główny	Kierunek działań	Zdiagnozowane problemy	Beneficjenci	Przewidywane efekty	Wskaźniki
Społeczna	1. Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny	1.1. Kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie i wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych wydarzeń o charakterze integracyjnym	<ul style="list-style-type: none"> – wysokie bezrobocie – duża liczba osób korzystających z opieki społecznej – wysoka przestępczość – niska integracja społeczna 	<p>Wszyscy mieszkańcy obszarów rewitalizacji, a zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby niepełnosprawne – osoby bezrobotne – dzieci i młodzież – organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – aktywizacja i integracja społeczna – poprawa jakości życia mieszkańców – atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych – wydarzenia kulturalne, integracyjne i edukacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych wydarzeń integracyjnych -6 (szt.) – Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integracyjnych (osoby)- 300
		1.2. Działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć	<ul style="list-style-type: none"> – wykluczenie społeczne osób ubogich i starszych – brak oferty czasu wolnego dla młodzieży 		<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych projektów z zakresu aktywizacji osób wykluczonych (szt.)- 3 – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu- 25 osób 	
		1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej		<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów (szt.) – 6 – Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców (szt.)- 0,31 		
Gospodarcza	2. Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju obszaru rewitalizacji	2.1. Tworzenie nowych i poprawa istniejących warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność	<ul style="list-style-type: none"> – wysokie bezrobocie – duża liczba osób korzystających z opieki społecznej – niski poziom przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> – osoby bezrobotne 	<ul style="list-style-type: none"> - doradztwo zawodowe dla mieszkańców obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.) – 2

		gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru				- Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (szt.) - 0,52
Funkcjonalno - przestrzenna, techniczna i środowiskowa	3. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości i dostępności publicznej infrastruktury	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie zdegradowanych budynków użyteczności publicznej - brak dostosowania budynków użyteczności publicznej dla osób o szczególnych potrzebach - ograniczony dostęp do usług społecznych i publicznych - zdegradowane przestrzenie publiczne 	Wszyscy mieszkańcy miejscowości, a zwłaszcza: <ul style="list-style-type: none"> - osoby niepełnosprawne - osoby bezrobotne - dzieci i młodzież - organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie przestrzeni publicznych - zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców - poprawa dostępności - poprawa estetyki miejscowości - poprawa jakości środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) – 3 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 3 szt. - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby) - 1000
		3.2. Uporządkowanie architektoniczne oraz poprawa estetyki przestrzeni publicznej				<ul style="list-style-type: none"> - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) – 11,45 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby) - 500

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. wprost wskazuje, że gminny program rewitalizacji powinien obejmować opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym lub technicznym. W dokumencie można wydzielić podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne i pozostałe dopuszczalne (uzupełniające). Adekwatnie pierwszy typ powinien zawierać konkretny opis, tj.: nazwę, podmiot realizujący, zakres zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

W rozdziale zaprezentowano zestawienie planowanych oraz przygotowanych zgodnie z zapisami art. 15 ust.1 ustawy o rewitalizacji, podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023- 2030 . Przedstawiona lista projektów jest zgodna z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), co pozwala uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

Projekty identyfikowane były oddolnie w ramach otwartego naboru na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

W terminie od 26.04.2024 r. a zakończy się 24.05.2024 r. został przeprowadzony nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogły być ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030. Fiszki służące do stworzenia projektów udostępniono na stronie internetowej Gminy Potok Górny.

W trakcie naboru wpłynęło 5 fiszek projektowych zgłoszonych przez Urząd Gminy w Potoku Górnym.

Przedsięwzięcia na liście podstawowej zawarte w GPR zostały zweryfikowane przez Urząd Gminy w Potoku Górnym, przede wszystkim pod kątem:

- formalnym, tj. położenia na podobszarach rewitalizacji (lub właściwego uzasadnienia
- w przypadku położenia poza obszarem),
- opisu przedsięwzięcia, w tym problemów obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie, głównego celu projektu oraz zakresu realizowanych zadań,
- spójności z celami procesu rewitalizacji oraz skali ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców,
- osiągniętych prognozowanych rezultatów zgłaszanych projektów wraz ze sposobem ich oceny
- w odniesieniu do celów rewitalizacji, ich wykonalności z punktu widzenia prawa własności nieruchomości, na których przewidziano interwencję,
- pod kątem działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie, czasu realizacji (w latach obowiązywania GPR).

Założeniem naboru było zebranie projektów przyczyniających się do poprawy lub rozwiązania problemów obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej i technicznej – zdiagnozowanych na etapie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji.

Projekty główne to projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Ważne, by projekty uzupełniały się i były ze sobą spójne.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności w stosunku do osób, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Horyzont czasowy realizacji projektów wskazano na lata 2024-2030, co umożliwia ich realizację w okresie obowiązywania GPR.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane w oparciu o aktualny, faktyczny stan ich przygotowania. W przypadku projektów niekompletnych na dzień składania formularza projektowego, które np. nie posiadały dokumentacji technicznej, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny z założeniem ich sprecyzowania na dalszym etapie.

Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości oraz planowanych do wykorzystania źródeł finansowania jest każdorazowo przypisywana podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć oraz typu ich finansowania zapisy GPR nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one precyzowane każdorazowo przez wnioskodawcę na etapie dokumentacji technicznej oraz analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne granty.

Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiono poniżej.

1.	Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym
Sfera rewitalizacji	
Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa	
Cel GPR	
3. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości i dostępności publicznej infrastruktury	
Kierunek Działań GPR	
3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Potok Górny	
Zakres realizowanych zadań	
Amfiteatr: Remont amfiteatru, budowa zadaszenia nad widownią, instalacja oświetlenia. Remiza OSP w Potoku Górnym: Remont i rozbudowa remizo świetlicy, budowa pomieszczeń socjalnych, sali dla stowarzyszeń, sanitariatów oraz klatek schodowych. Przebudowa i adaptacja budynku (wykonanie instalacji wewnętrznych, poprawa parametrów termoizolacyjności, roboty wykończeniowe zgodne z obowiązującymi standardami) oraz doposażenie w sprzęt potrzebny do pełnienia nowych funkcji.	
Cele projektu	
Celem projektu będzie zwiększenie dostępności do usług społecznych mieszkańców obszaru zdegradowanego poprzez stworzenie miejsca przeznaczonego do integracji i aktywizacji społecznej	

osób zagrożonych marginalizacją. W tym celu w budynku OSP w Potoku Górnym prowadzone będą usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców (Klub Seniora, Centrum Integracji Międzypokoleniowej, centrum kultury lokalnej lub podobne). Inwestycja umożliwi realizowanie dodatkowych działań integracyjnych, edukacyjnych i aktywizujących, przez co wpłynie na aktywność społeczno-kulturalną seniorów, ograniczając zjawisko wykluczenia społecznego tej grupy oraz stymulując dążenie do integracji międzypokoleniowej w środowisku lokalnym.

Utworzenie mieszkań komunalnych/socjalnych poprawi warunki mieszkaniowe osób najuboższych, przez co wpłynie na poprawę jakości ich życia.

Zadanie obejmuje również uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej na obszarze amfiteatru w Potoku Górnym w celu nadania mu nowych funkcji kulturalnych i turystycznych. Budowa zadaszona pozwoli na organizowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych (koncerty, wydarzenia patriotyczne, imprezy regionalne, dożynki itp.) niezależnie od warunków pogodowych. Realizacji projektu wpłynie na dostosowanie istniejącej infrastruktury do zmian klimatycznych. Montaż oświetlenia poprawi bezpieczeństwo uczestników organizowanych wydarzeń.

Miejsce realizacji projektu

Potok Górny, dz. nr 945 (obszar rewitalizacji Potok Górny)

Okres realizacji projektu

2025-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
3 000 000	450 000	-	2 550 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2
- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem - 500 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

W chwili obecnej amfiteatr nie posiada zadaszonych miejsc. Siedzenia są skorodowane. Amfiteatr nie posiada oświetlenia.

Remiza nie jest przystosowana do organizowania wydarzeń kulturalnych, posiada jedną klatkę schodową, toalet jest za mało. Brakuje również szatni, a zaplecze sanitarne jest niewystarczające.

Celem projektu będzie utworzenie przestrzeni umożliwiającej integrację i aktywizację społeczną oraz wprowadzenie nowych aktywności (społecznych, kulturalnych i turystycznych), które pozwolą na eliminację istniejących problemów społecznych. W wyremontowanym budynku będą odbywać się zajęcia integracyjne dla mieszkańców (warsztaty, konkursy, spotkania). Budynek pełnił wcześniej funkcję jedynie remizy OSP, w której odbywały się spotkania mieszkańców miejscowości Potok Górny (głównie spotkania dotyczące bieżących spraw dot. miejscowości), jednakże poprzez jego stan techniczny nie może on być w pełni wykorzystywany do pełnienia funkcji społecznych. Projekt pozwoli na wprowadzenie nowych funkcji społeczno – gospodarczych: spotkań społecznych, organizacji imprez integracyjnych dla mieszkańców – potańcówki, biesiady, spotkania z ciekawymi ludźmi, a także możliwość przeprowadzania szkoleń z zakresu przedsiębiorczości, bezpieczeństwa oraz warsztatów rozwijających kompetencje mieszkańców. Rewitalizacja budynku umożliwi użytkowanie go przez cały rok i rozszerzy możliwości prowadzenia w nim zajęć i spotkań (uwzględniając także osoby niepełnosprawne).

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak infrastruktury pozwalającej na integrację i rozwijanie kompetencji i zainteresowań dzieci i młodzieży a także miejsca spotkań dla osób starszych
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego oraz działań integracyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P7 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej
- ✓ P8 Niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa, depopulacja, utrzymująca się niekorzystna struktura wiekowa).

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami. Montaż schodolazów. Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, informacje o projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.

2. Nazwa przedsięwzięcia: Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne

Sfera rewitalizacji

Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa

Cel GPR

3. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości i dostępności publicznej infrastruktury

Kierunek Działań GPR

3.2. Uporządkowanie architektoniczne oraz poprawa estetyki przestrzeni publicznej

Podmiot realizujący projekt

Gmina Potok Górny

Zakres realizowanych zadań

Zabezpieczenie brzegu zalewu. Budowa ciągów pieszych. Budowa pomostów. Uzbrojenie terenu. Monitoring wizyjny.

Cele projektu

Integracja oraz aktywizacja społeczeństwa poprzez, utworzenie miejsca do spędzania wolnego czasu i rekreacji. Długofalowo utworzenie miejsca z potencjałem turystycznym. W przyszłości planowana jest budowa budynku usługowo-wypoczynkowego. Celem projektu będzie utworzenie przestrzeni umożliwiającej integrację i aktywizację społeczną oraz wprowadzenie nowych aktywności, które pozwolą na eliminację istniejących problemów społecznych.

Głównym celem przedsięwzięcia jest rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Zrewitalizowany obszar przyczyni się do nadania im nowych funkcji społecznych i turystycznych, tj.: umożliwiających integrację lokalnej społeczności, stwarzających dogodne miejsca do wypoczynku dla mieszkańców i osób odwiedzających gminę Potok Górny.

Zamiana miejsca zdegradowanego i zaniedbanego na przestrzeń aktywizacji społecznej ma wiele korzyści. Po pierwsze, pomaga to w tworzeniu pozytywnej atmosfery, w której ludzie mogą wspólnie spędzać czas. Aktywności społeczne sprzyjają budowaniu relacji i integracji społecznej, co może przyczynić się do wzrostu poczucia wspólnoty. Wreszcie, przekształcenie miejsca odstrasającego w przestrzeń aktywizacji społecznej może wpływać pozytywnie na otaczającą społeczność,

przyczyniając się do poprawy wizerunku i bezpieczeństwa w okolicy.

Miejsce realizacji projektu

Lipiny Dolne, dz. nr 3737/2, 3735, 3737/1, 3736/5 (obszar rewitalizacji Lipiny Dolne)

Okres realizacji projektu

2025-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
1 000 000	150 000	-	850 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 11,45 ha

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 500 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne pozwoli na nadanie im funkcji rekreacyjnej i turystycznej oraz charakterystycznego i szczególnego wyglądu dla miejsca stanowiącego miejsce wyjątkowo atrakcyjne turystycznie na mapie gminy. Zamontowany będzie monitoring oraz elementy drobnej architektury.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak infrastruktury pozwalającej na integrację i rozwijanie kompetencji i zainteresowań dzieci i młodzieży a także miejsca spotkań dla osób starszych
- ✓ P2 Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego oraz działań integracyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P7 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, informacje o projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.

3. Nazwa przedsięwzięcia: Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny

Sfera rewitalizacji

Społeczna

Cel GPR

1. Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny

Kierunek Działań GPR

1.1. Kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie i wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych wydarzeń o charakterze integracyjnym

1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej

Podmiot realizujący projekt

Gmina Potok Górny we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami

Zakres realizowanych zadań

Projekt zakłada się organizację w każdym z obszarów rewitalizacji cyklicznych wydarzeń, imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży; pokazy rękodzieła regionalnego w wykonaniu seniorów; konkursy potraw regionalnych; turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic; wspólne śniadania na trawie, festyny sąsiedzkie itp.

Cele projektu

Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowany problem związany z niedostatecznym zaangażowaniem mieszkańców w aktywność społeczną i kulturalną oraz częściowym brakiem identyfikacji z miejscem zamieszkania. Zidentyfikowane potrzeby: niedostateczna liczba działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji, niedostateczny poziom dostępu do oferty kulturalnej, niska aktywność społeczna, ograniczona oferta działań skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji a dotyczących spędzania wolnego czasu.

Miejsce realizacji projektu

Potok Górny, dz. nr 945, Lipiny Dolne dz. nr 3737/2, 3735, 3737/1, 3736/5 (obszar rewitalizacji Potok Górny)

Okres realizacji projektu

2025-2030

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
60 000	20 000	-	-	-	20 000	20 000

Wskaźniki produktu

- Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 6 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 300 osób

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego oraz działań integracyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

P8 Niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa, depopulacja, utrzymująca się niekorzystna struktura wiekowa).

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

- umożliwienie udziału w wydarzeniach osobom ze szczególnymi potrzebami.

4.	Nazwa przedsięwzięcia: STOP WYKLUCZENIU !
Sfera rewitalizacji	
Społeczna	
Cel GPR	
1. Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny	
Kierunek Działań GPR	
1.2. Działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Potok Górny we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, KP Policji w Biłgoraju	
Zakres realizowanych zadań	
Projekt zakłada aktywizację seniorów oraz przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt skierowany do mieszkańców gminy) powyżej 60. roku życia. Obejmuje m.in. warsztaty kompetencji interpersonalnych; wzmocnienie potencjału osobowościowego i podniesienie poczucia własnej wartości, – aktywizacja i integracja społeczna osób powyżej 60 roku życia, wzmocnienie więzi międzypokoleniowej oraz wzmocnienie potencjału społecznego. Zajęcia zostaną przeprowadzone w zrewitalizowanej świetlicy- remizie w Potoku Górnym.	
Cele projektu	
Projekt ma na celu aktywizację seniorów na terenie obszaru rewitalizacji. Z uwagi na identyfikację na obszarze rewitalizacji wyższego niż w innych częściach gminy poziomu bezrobocia, ubóstwa, problemu alkoholizmu czy niedostatecznej samodzielności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zakłada się realizację projektu umożliwiającego wsparcie osób/ rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji. Zakłada się organizowanie i finansowanie wsparcia w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznych, aktywizację zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.	
Miejsce realizacji projektu	
Potok Górny, dz.nr 945 (obszar rewitalizacji Potok Górny)	
Okres realizacji projektu	
2027-2030	
Szacunkowa wartość projektu [PLN]	

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet JST	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
100 000	15 000	-	-	85 000	-	-
Wskaźniki produktu						
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem – 5 osób - Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem – 30 osób						
Wskaźniki rezultatu						
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 25 osób						
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt						
<ul style="list-style-type: none"> ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego oraz działań integracyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji ✓ P8 Niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa, depopulacja, utrzymująca się niekorzystna struktura wiekowa). 						
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami						
<ul style="list-style-type: none"> ✓ umożliwienie udziału w wydarzeniach osobom ze szczególnymi potrzebami (preferencje przy zapisach na zajęcia) 						

5.	Nazwa przedsięwzięcia: Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej
Sfera rewitalizacji	
Gospodarcza	
Cel GPR	
2. Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju obszaru rewitalizacji	
Kierunek Działań GPR	
2.1. Tworzenie nowych i poprawa istniejących warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Potok Górny we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami	
Zakres realizowanych zadań	
Realizacja przedsięwzięć służących podnoszeniu kompetencji społecznych i zawodowych i nabywaniu nowych umiejętności społecznych przez mieszkańców obszarów rewitalizowanych (zwłaszcza bezrobotni i młodzież), a w konsekwencji rozwijających poziom przedsiębiorczości.	
Cele projektu	
Celem projektu jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy).	
Miejsce realizacji projektu	
Potok Górny, dz. nr 945 (obszar rewitalizacji Potok Górny)	
Okres realizacji projektu	
2027-2030	

Szacunkowa wartość projektu [PLN]						
Szacunkowy koszt ogólny	Budżet JST	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
150 000	22 500	-	-	127 500	-	-
Wskaźniki produktu						
- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi - 30 osób						
Wskaźniki rezultatu						
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 25 osób						
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt						
<ul style="list-style-type: none"> • P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości 						
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami						
<ul style="list-style-type: none"> ✓ umożliwienie udziału w wydarzeniach osobom ze szczególnymi potrzebami (preferencje przy zapisach na zajęcia) 						

6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wyżej wymienione projekty główne uzupełnione zostaną poprzez realizację projektów komplementarnych.

- Wzmocnienie świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców:
 - Warsztaty ekologiczne dla mieszkańców;
 - Kampania dot. azbestu;
 - Kampania dot. zapobiegania niskiej emisji;
 - Szkolenia i wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła;
 - Kampanie dot. ochrony wód;
 - Kampanie dot. segregacji i zagospodarowywania odpadów;
- Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne, sportowe i kulturalne;
- Rozwój sieci ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą;
- Remonty, budowy i modernizacje budynków oświatowych.

GPR przewiduje także realizację we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- ✓ wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- ✓ poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- ✓ pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- ✓ zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- ✓ zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- ✓ wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- ✓ wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);

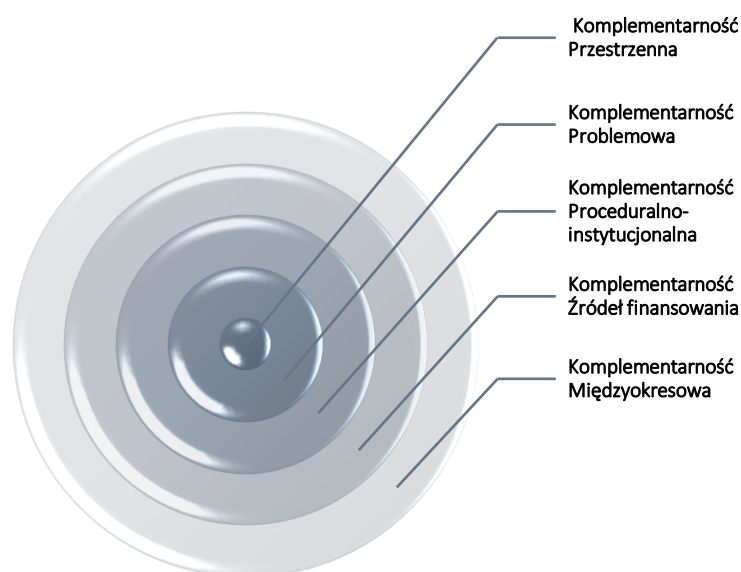
- ✓ wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Ponadto wszystkie inwestycje zawarte w przedmiotowym GPR będą wykazywały zgodność z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej zgodnie z Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 869).

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji

W zasadach regulujących procesy rewitalizacji podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery społeczne, gospodarcze, itd., ale aby one wzajemnie się uzupełniały.

Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Powiązania rozpatrywane są w 5 głównych kontekstach:

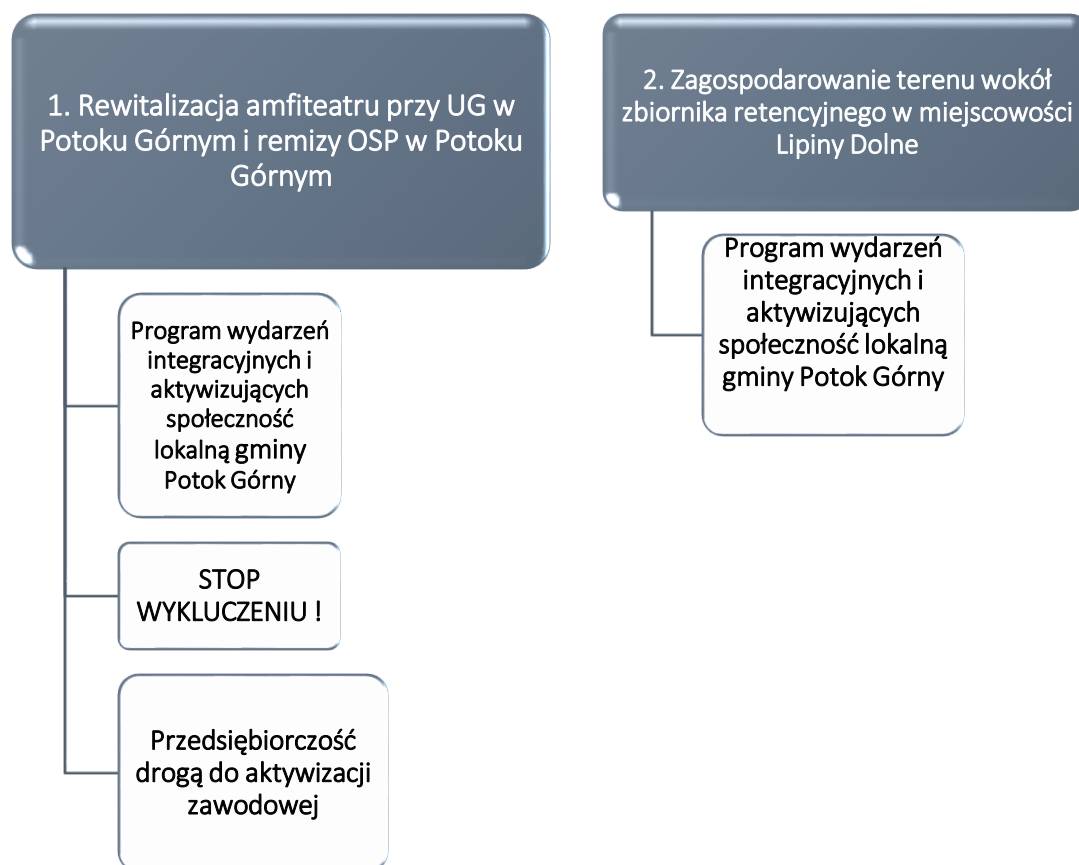

7.1. Komplementarność przestrzenna

Projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji, nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji.

W Programie Rewitalizacji zaproponowano szereg przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych, które realizowane będą na wyznaczonych w efekcie pogłębionej diagnozy obszarach rewitalizacji. **W żadnym wypadku działania nie będą prowadzone poza obszarem rewitalizacji.**

Realizację projektów miękkich zaplanowano w budynkach i przestrzeniach publicznych zlokalizowanych w miejscowościach objętych rewitalizacją:

Przestrzeń traktowana jest jako całość, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie punktowo, ale poprzez efekt synergii na całe otoczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji, przez co charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze rewitalizacji, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru, ale także całej gminy. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe i przeciwdziałać rozlewaniu się ich na inne części gminy czy też przeciwdziałać niepożądanym efektom takim jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

7.2. Komplementarność problemowa

Realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się przenikać i wzajemnie uzupełniać. Komplementarność ta wymaga koordynacji na wyższym poziomie, przy uwzględnieniu strategicznych decyzji wynikających często z innych dokumentów, a odnoszących się również do obszaru rewitalizacji.

W ramach GPR zaplanowano przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałać występowaniu zdiagnozowanych sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Na liście przedsięwzięć zadbano o to, aby przedsięwzięcia infrastrukturalne stanowiły wsparcie i uzupełnienie do przedsięwzięć mających rozwiązywać problemy społeczne. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Wskazane w programie zadania zostały zaprojektowane zgodnie z zasadą integrowania działań realizowanych w ramach EFRR oraz EFS +.

Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększając ład przestrzenny i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele główne rewitalizacji. Dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Planuje się, aby wskazane w diagnozie deficyty obszaru zostały zniwelowane poprzez realizowane projekty społeczne (dla których realizacji niezbędna jest realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych) – projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży wyposażą uczestników zajęć w dodatkowe kompetencje ułatwiające dalszą naukę i funkcjonowanie na rynku pracy.

Projekty zintegrowane wraz z uzasadnieniem:

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny	1. Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym 2. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne
Uzasadnienie zintegrowania	
Projekt zakłada się organizację w każdym z obszarów rewitalizacji cyklicznych wydarzeń, imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Imprezy zaplanowane zostaną na terenie obiektów zrewitalizowanych w ramach projektów infrastrukturalnych w miejscowościach objętych rewitalizacją.	

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
STOP WYKLUCZENIU !	1. Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym
Uzasadnienie zintegrowania	
Projekt ma na celu aktywizację seniorów i osób wykluczonych na terenie obszaru rewitalizacji. Z uwagi na identyfikację na obszarze rewitalizacji wyższego niż w innych częściach gminy poziomu bezrobocia, ubóstwa, problemu alkoholizmu czy niedostatecznej samodzielności w spawach opiekuńczo – wychowawczych zakłada się realizację projektu umożliwiającego wsparcie osób/ rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji. Zakłada się organizowanie i finansowanie wsparcia w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznych, aktywizację zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Zajęcia będą odbywać się w odnowionych budynkach na obszarze rewitalizacji.	

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej	1. Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym
Uzasadnienie zintegrowania	
Projekt zakłada realizację przedsięwzięć służących podnoszeniu kompetencji społecznych i nabywaniu nowych umiejętności społecznych przez mieszkańców obszarów rewitalizowanych (zwłaszcza bezrobotni i młodzież), a w konsekwencji rozwijających poziom przedsiębiorczości. Zajęcia będą odbywać się w odnowionych budynkach na obszarze rewitalizacji.	

7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Powołany zostanie **Komitet Rewitalizacji**, który zgodnie z Ustawą stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta.

Przedsięwzięcia zostały określone w ramach procesu partycypacji i dialogu społecznego. Realizatorów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć wskazano w podrozdziale dotyczącym przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System zarządzania został szczegółowo opisany w części zarządczej Programu.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych wg procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

Nie wyklucza się – na etapie realizacji konkretnych projektów – włączenia jako ich wykonawców także organizacji pozarządowych czy lokalnych liderów. Zwłaszcza prawdopodobne jest to na terenach wiejskich, gdzie mieszkańcy w dużej mierze sami organizują życie społeczne i kulturalne. Lokalne stowarzyszenia zajmujące się pielęgnowaniem tradycji przede wszystkim realizować mogą działania z tej sfery. Niewątpliwie jednak to gmina i jednostki publiczne będą liderami realizowanych projektów i przedsięwzięć, koordynując wszystkie związane z nimi działania.

7.4. Komplementarność międzyokresowa

Odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 stanowi kontynuację polityki rozwojowej i inwestycyjnej gminy. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach GPR są kontynuacją i niezbędnym uzupełnieniem działań prowadzonych w poprzednich latach. Podobnie jak realizowane do tej pory, nowe przedsięwzięcia założone do realizacji w GPR na lata 2023-2030 nastawione są na rozwiązywanie zdiagnozowanych w mieście problemów społecznych oraz poprawy jakości życia i funkcjonowania mieszkańców obszaru rewitalizacji. W tabeli przedstawiono zrealizowane projekty w latach 2013-2022, których ideową kontynuację stanowią projekty zaproponowane w GPR.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość i źródło finansowania	Okres realizacji	Opis zrealizowanego zakresu
1.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Potok Górny	wartość projektu 898 159,20 zł dofinansowanie z UE 619 404,12 zł	2014 - 2020	Projekt dotyczył wymiany energooszczędnych opraw oświetlenia ulicznego w miejscowościach: Potok Górny, Dąbrówka, Jasiennik, Kolonia Malennik, Jedlinki, Lipiny Dolne, Lipiny Górne Borowina, Lipiny Lewki, Naklik, Szyszków i Zagródki. Latarnie zostały wyposażone w energooszczędne ledowe oprawy oświetleniowe. Dodatkowo wybudowano dwa całkowicie nowe odcinki oświetlenia ulicznego (28 szt. punktów świetlnych), w: Lipinach Dolnych – Kolonia, Nakliku

				Samorząd skorzystał też z okazji jaką dała mu realizacja projektu, do prowadzenia działań promocyjnych zachęcające mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców do przechodzenia na energooszczędne źródła zasilania. Dzięki realizacji projektu zmniejszyło się zapotrzebowanie na energię elektryczną niezbędną do oświetlenia ulic, tym samym zmniejszeniu uległy koszty ponoszone przez gminę. Udało się znacząco poprawić jakość oświetlenia, co pozytywnie wpływa na stan bezpieczeństwa użytkowników ulic.
2.	Budowa infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w Gminie Potok Górny	wartość projektu 3 924 715,70 zł dofinansowanie z UE 3 269 812,40 zł	2014 - 2020	Przedmiot projektu: zakup i montaż w gospod. dom.: instalacji solarnych(199szt.) do produkcji energii cieplnej z promieniowania słonecznego w celu podgrzewania c.w.u oraz kotłów na biomasę(119 szt.) do produkcji energii cieplnej z biomasy do centralnego ogrzewania i ewentualnie podgrzewania c.w.u.. W gminie podejmowane są działania w celu wykorzystania OZE. Zrealizowano projekt „Kolektory słoneczne jako ekologiczna i odnawialna forma dostarczania energii w gminie Potok Górny”- zamontowano solary w bud. mieszkalnych i użyteczności publ.
3.	Bądźmy aktywni	wartość projektu 422 818,95 zł dofinansowanie z UE 359 396,10 zł	2014 - 2020	Celem głównym projektu był wzrost aktywności społeczno-zawodowej oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – 21 osób (10K i 11M) – klientów OPS poprzez kompleksowy program wsparcia obejmujący diagnozę potrzeb uczestników oraz stworzenie indywidualnej ścieżki reintegracji, a także wsparcie z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze społecznym i/lub zawodowym i/lub edukacyjnym i/lub zdrowotnym w okresie 1.10.2019 r. do 28.02.2021 r. Grupę docelową stanowiły osoby wykluczone (w tym dotknięte ubóstwem) lub osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w wieku aktywności zawodowej z terenu Gminy Potok Górny (zamieszkujące gminę zgodnie z KC) będące klientami OPS – 21 osób (10K i 11M), w tym w szczególności: osoby bierne zawodowo, osoby bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami i zagrożone wykluczeniem społecznym. Główne zadania w ramach projektu: diagnoza potrzeb UP, praca socjalna, poradnictwo psychologiczne, doradztwo zawodowe, szkolenia i kursy zawodowe, staże.

7.5 Komplementarność źródeł finansowania

Oznacza łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zapewnienie komplementarności problemowej w ramach rewitalizacji w Gminie Potok Górny związane jest komplementarnością źródeł finansowania. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono różną strukturę finansowania.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne finansowane będą ze środków publicznych (wkład własny Gminy), środków prywatnych środki właścicieli nieruchomości, oraz w ramach możliwego wsparcia z regionalnych, krajowych oraz unijnych programów. Zasadniczo planuje się, aby głównym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych były środki UE w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego,

w szczególności przeznaczone na „wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich”.

Poza wskazanym źródłem przewiduje się także możliwość współfinansowania projektów ze źródeł sektorowych (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Sprawiedliwości itp.) Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

Komplementarność źródeł finansowania obejmie również synergię pomiędzy projektami społecznymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz infrastrukturalnymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Przewiduje się, że podczas wdrażania programu, dzięki prowadzeniu akcji informacyjnej, do realizacji projektów zachęcona zostanie większa liczba realizatorów, np. organizacje pozarządowe, a w związku z tym, rozszerzony zostanie wachlarz wykorzystanych źródeł finansowania.

Tabela 35 Źródła finansowania GPR

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Podstawą opracowania FEoL jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny. Zapisy FEoL wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Programy Krajowe	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 to następca dobrze znanego z perspektywy finansowej 2014-2020 unijnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ). Budżet Programu wynosi ponad 25 miliardów euro i będzie przeznaczony na kluczowe projekty środowiskowe, energetyczne oraz transportowe, a także na wsparcie w obszarze kultury i ochrony zdrowia. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Zgodnie z Wieloletnimi Ramami Finansowymi UE na lata 2021-2027 wsparcie z funduszy europejskich będzie koncentrowało się na ograniczonej liczbie celów polityki spójności. Dostosowanie unijnego budżetu do priorytetów Unii nadal pozostaje aktualne, pomimo pandemii COVID-19, która dotarła do każdego zakątka świata i odbiła się gospodarczo i społecznie na poszczególnych krajach. d) Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Opracowanie dedykowanego instrumentu interwencji publicznej dla Polski Wschodniej tj. 5 dotychczasowych regionów Polski Wschodniej (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie) oraz regionu statystycznego mazowiecki regionalny stanowi wyraz konsekwentnego podejścia do wsparcia najsłabiej rozwiniętej części kraju.
Fundusz Odbudowy UE	Fundusz Odbudowy jest odpowiedzią Unii Europejskiej na kryzysowe zagrożenia i wyzwania, jakie spowodowała pandemia. Składa się on z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz mniejszych funduszy i programów. Podstawą do uzyskania pieniędzy z Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności jest Krajowy Plan Odbudowy, którego celem jest zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy. Główne obszary wsparcia to: odporność i konkurencyjność gospodarki; zielona energia i zmniejszenie energochłonności; transformacja cyfrowa; dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia; zielona, inteligentna mobilność.

7.6. Podsumowanie komplementarności

Tabela 36 Matryca komplementarności (komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR)

Lp.	Projekt	1. Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny			2 Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju obszaru rewitalizacji	3. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości i dostępności publicznej infrastruktury	
		1.1. Kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie i wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych wydarzeń o charakterze integracyjnym	1.2. Działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć	1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej w oparciu o lokalne potencjały	2.1. Tworzenie nowych i poprawa istniejących warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	3.2. Uporządkowanie architektoniczne oraz poprawa estetyki przestrzeni publicznej
1	Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym	×	×	×	×	×	×
2	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne	×		×			×
3	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny			×		×	×
4	STOP WYKLUCZENIU !	×	×	×		×	
5	Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej				×	×	

Źródło: opracowanie własne

8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania

Tabela 37 Ramy finansowe

L.p	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Budżet gminy	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne PLN
			PLN	PLN			
				EFRR	EFS+	PLN	
1	Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	450 000	2 550 000	-	-	-
2	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	150 000	850 000	-	-	-
3	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	60 000	-	-	20 000	20 000
4	STOP WYKLUCZENIU !	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	15 000	-	85 000	-	-
5	Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	22 500	-	127 500	-	-

Źródło: opracowanie własne

Tabela 38 Harmonogram wdrażania GPR

Wdrażanie GPR	Termin realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny	2024 r.
Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji	2024 r. (nie później niż w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Potok Górny	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2023 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Projekty Rewitalizacyjne	Termin realizacji
Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym	2025-2029
Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne	2025-2029
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny	2025- 2030
STOP WYKLUCZENIU !	2027-2030
Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej	2027-2030
Monitoring i ewaluacja	Termin realizacji
Monitoring	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2023 r. do 2030 r.

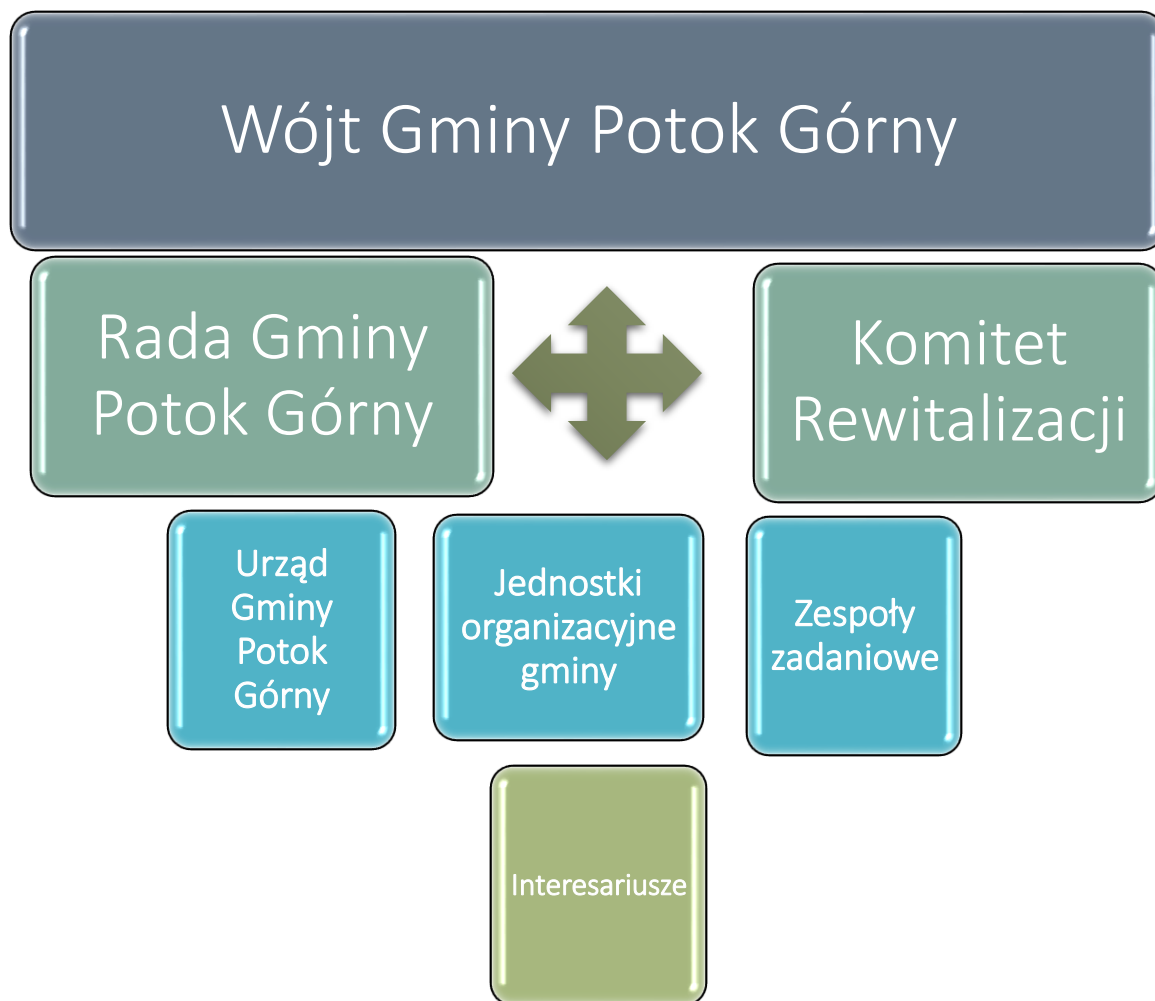
Źródło: opracowanie własne

8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 ulokowany zostanie w ogólnym systemie zarządzania gminą, co umożliwi efektywne współdziałanie instytucji samorządowych na szczeblu gminy, jak również wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, z zapewnieniem nienaruszalności zasady subsydiarności.

System zarządzania programem zaprojektowany został z uwzględnieniem istniejących rozwiązań organizacyjnych, jakie działają w Urzędzie Gminy Potok Górny, przy czym zorientowany został na realizację zasad partycypacji, współdecydowania i partnerstwa.

Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy:

Wójt Gminy Potok Górny:

Wójt zajmuje się koordynacją całego procesu, przygotowuje sprawozdania z realizacji, zapewnia obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji oraz podejmuje decyzje bezpośrednio lub pośrednio oddziałujące na realizację Programu.

Rada Gminy Potok Górny:

Do zadań radnych należy uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny, uchwalanie ewentualnych zmian w treści dokumentu, podejmowanie innych decyzji (w formie uchwał), które mają wpływ na realizację GPR-u oraz przyjmowanie sprawozdań z jego realizacji.

Komitet Rewitalizacji:

Komitet Rewitalizacji zostanie powołany spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji i jako taki pełnił będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą w kontekście rewitalizacji. Posiada uprawnienia do wyrażania opinii m.in. dotyczących informacji z realizacji, raportów z ewaluacji. Ponadto może artykułować propozycje rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji. Rolą Komitetu Rewitalizacji jest doradztwo Wójtowi w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR, prowadzenie

dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy, a także uczestnictwo procesie ewaluacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Wójt Gminy Potok Górny powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia przez Radę Gminy Potok Górny zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Urząd Gminy Potok Górny:

Na poziomie wdrożeniowym z kolei zostanie wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Gminy Potok Górny będąca niejako operatorem rewitalizacji (**Referat Strategii i Funduszy**).

Do jej zadań należeć będzie:

- ✓ organizacja i prowadzenie monitoringu GPR-u we współpracy z innymi komórkami urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz wnioskodawcami,
- ✓ prowadzenie monitoringu zewnętrznych źródeł finansowania rewitalizacji,
- ✓ opracowanie sprawozdań z realizacji,
- ✓ utrzymanie kontaktu z Komitetem Rewitalizacji oraz interesariuszami,
- ✓ koordynacja działań promujących rewitalizację oraz wdrażanie mechanizmów włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji,
- ✓ gromadzenie danych (np. analizy, badania, sprawozdania, rejestry) dotyczących rewitalizacji.

Podmioty składające projekty odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych spójnych z wizją, celami rewitalizacji oraz wytyczonymi kierunkami działania. Do ich obowiązków należy też bieżąca współpraca z operatorem rewitalizacji w zakresie prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej poziomu zaawansowania realizowanych projektów rewitalizacyjnych.

Zespoły zadaniowe:

W przypadku skomplikowanych projektów rewitalizacyjnych (wymagających współpracy specjalistów z różnych dziedzin) wójt w drodze zarządzenia może powołać zespoły zadaniowe składające się z wyspecjalizowanych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Jednostki organizacyjne gminy:

Jednostki organizacyjne gminy będą bezpośrednio zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR, zgodnie z ich właściwościami. Są to : **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potoku Górnym, Gminna Biblioteka Publiczna w Potoku Górnym.**

Interesariusze rewitalizacji:

Współzarządzanie procesem rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji odbywać się będzie za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji oraz form przewidzianych w rozdziale – uspołecznienie wdrażania GPR.

8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu

Struktura zarządzania Programem jest osadzona w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Potok Górny. Tym samym wszelkie prace będą wykonywane w ramach kompetencji pracowników Urzędu Gminy Potok Górny (**Referat Strategii i Funduszy**), Wójta oraz Rady Gminy Potok Górny.

W przypadku Komitetu Rewitalizacji stosownie do art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Gminy Potok Górny, poprzedzonej konsultacjami społecznymi. W zasadach tych znajdzie się zapis ujmujący, że uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny tym samym za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Potok Górny, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne Gminy Potok Górny będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Potok Górny Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi potrzebnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Potok Górny oraz (**Referat Finansowo-Podatkowy**).

9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji

9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Monitoring zmierza do oceny stopnia wdrożenia założeń rewitalizacji określonych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030*. Realizowany będzie w cyklu trzyletnim, w oparciu o wskaźniki rewitalizacji. Źródłem ich weryfikacji będą dane statystyczne oraz dane źródłowe. Źródłem danych pozwalających weryfikować osiągnięcie celów rewitalizacji (wskaźników) będą informacje gromadzone przez wnioskodawców i komórkę organizacyjną Urzędu Gminy Potok Górny odpowiedzialną za proces rewitalizacji.

Punkt odniesienia w procesie weryfikacji wskaźników stanowić będą dane z roku 2020 (wykorzystane do diagnozy) bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.

Tak jak na etapie diagnozy pochodzić będą z Urzędu Gminy Potok Górny, Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju, Ośrodka Pomocy Społecznej w Potoku Górnym, Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju.

W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR-u, identyfikowane będą **bariery wdrażania**.

Tabela 39 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Cel Główny	Kierunek działań	Wskaźniki	Wartość bazowa (2023)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
1. Rozwój kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców Gminy Potok Górny	1.1. Kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie i wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych wydarzeń o charakterze integracyjnym	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych wydarzeń integracyjnych (szt.)	0	6	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integracyjnych (osoby)	0	300	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych projektów z zakresu aktywizacji osób wykluczonych (szt.)	0	3	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
	1.2. Działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć	Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu	0	25	Dane PUP w Biłgoraju
		Wskaźnik produktu			
	1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów (szt.)	0	6	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców (szt.)		0,24	0,31	Dane Urzędu Gminy Potok Górny, BLD GUS	

2. Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju obszaru rewitalizacji	2.1. Tworzenie nowych i poprawa istniejących warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (szt.)	0,48	0,52	Rejestr CEIDG

	zatrudniających mieszkańców obszaru				
--	-------------------------------------	--	--	--	--

3. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości i dostępności publicznej infrastruktury	3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	Wskaźnik produktu			
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	3	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	3	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	1000	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dane szacunkowe)	
	3.2. Uporządkowanie architektoniczne oraz poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Wskaźnik produktu			
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	11,45	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)		0	500	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dane szacunkowe)	

Źródło: opracowanie własne

Zmiany stanu obszaru rewitalizacji

Monitorowanie stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć będzie polegać na ich śledzeniu, rejestrowaniu i raportowaniu postępów, ze szczególnym uwzględnieniem zaplanowanych przez podmioty rezultatów. Odnośnie przedsięwzięć wpisanych do realizacji w Programie, istotą monitoringu jest porównywanie realizacji faktycznej z wcześniej przyjętym założeniem. W przypadku ich opóźnień będzie podejmowana decyzja o ewentualnym wykreśleniu przedsięwzięcia. Oprócz monitoringu, czy poszczególne przedsięwzięcia są realizowane lub zostały już zrealizowane będzie oceniana ich efektywność przez określone mierniki/wskaźniki wskazane w przedsięwzięciach.

Tabela 40 Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa Przedsięwzięcia	Wskaźniki	Wartość bazowa (2023)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
1. Rewitalizacja amfiteatru przy UG w Potoku Górnym i remizy OSP w Potoku Górnym	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	0	1	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	500	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
2. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w miejscowości Lipiny Dolne	Wskaźnik produktu			
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – szt.	0	1	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	11,45	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	500	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)	
3. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny	Wskaźnik produktu			
	Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	6	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Wskaźnik rezultatu			
Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (osoby)	0	300	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)	
4. STOP WYKLUCZENIU !	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem (osoby)	0	5	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Wskaźnik rezultatu			

	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	25	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
5. Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0		Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.)	0	30	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	25	Dane Urzędu Gminy Potok Górny (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- ✓ Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- ✓ Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

9.2. Ewaluacja

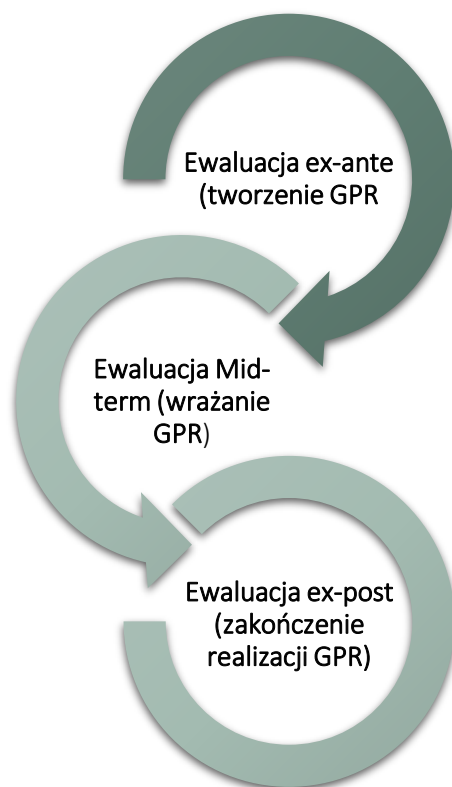
Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny polega na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz występowanie i kumulację negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

Ewaluacja prowadzona jest na wszystkich etapach (od tworzenia, poprzez wdrażanie i zakończenie) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Ewaluacja ex-ante prowadzona była na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, polegała na dokonaniu oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne, a także logiki interwencji i przewidywanych rezultatów programu. Taka ocena dokumentu pozwoliła na poprawę jego jakości oraz przygotowanie jego ostatecznej wersji.

Ewaluacja mid-term zostanie dokonana w połowie okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na zakładany 7-letni okres jego realizacji. Jej celem będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz ocena konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście identyfikacji nowych problemów i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ewaluacja ex-post zostanie zrealizowana na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy Interesariuszy. Ewaluacja ex-post wykonana zostanie za pomocą zebrania ponownie danych, umożliwiającą przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, i porównanie ich z danymi z roku bazowego. Skuteczności i efektywności Programu zostanie oceniona na podstawie wpływu podjętych działań interwencyjnych na skalę występowania zjawisk kryzysowych.

9.3. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

1. Nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. Niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne.
Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań.
2. Nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR, Urząd Gminy dołoży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.).
3. Nieuzyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko nieuzyskania dofinansowania zewnętrznego.

Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też gmina zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków.

Na poziomie realizacji GPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje problemowe:

1. Zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców.
2. Nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mogłoby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia.
3. Ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

9.4 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać sprawozdań z realizacji GPR-u. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna Urzędu Gminy zajmująca się rewitalizacją. Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – w tym m.in. poprzez zaangażowanie Komitetu Rewitalizacji. Informacja z realizacji GPR-u przedkładana będzie Radzie Gminy.

Bieżący monitoring, polega na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mając na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami Programu. Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

9.5. Aktualizacja GPR

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji

nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023-2030, zgodnie z zapisami ewaluacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta, co najmniej raz na 3 lata.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące kroki:

- ✓ Ocena sporządzona przez Wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, dołączając do wniosku sporządzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta.
- ✓ Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu. Zmiana programu następuje w trybie, w jakim był on uchwalony – jeśli wprowadzone zmiany dotyczą modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowe są konsultacje, uzyskanie opinii, przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- ✓ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- ✓ prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- ✓ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- ✓ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;

- ✓ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji; zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji, jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji był opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców Gminy, a także radnych, sołtysów, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz działaczy kultury i liderów opinii publicznej.

Tabela 41 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR

<i>Lp.</i>	<i>NAZWA</i>	<i>ADRES</i>
STOWARZYSZENIA REJESTROWANE		
1	Stowarzyszenie Wspierania Tradycji i Kultury Przedmieście	Potok Górny 307A
2	Stowarzyszenie Nasz Potok	Potok Górny 116
KOŁA GOSPODYNI WIEJSKICH		
1	KGW Potok Górny	Potok Górny 116A

Podmioty powyższe zostały poinformowane o procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz o potrzebie włączenia się w proces jego tworzenia.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, do których przede wszystkim są skierowane działania rewitalizacyjne, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych.

Są to:

- ✓ mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- ✓ mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- ✓ mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji działalność prowadzą podmioty, w tym organizacje pozarządowe, świadczące usługi publiczne na terenie rewitalizacji:

- ✓ na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- ✓ na rzecz lokalnej gospodarki oraz wspierające rozwój przedsiębiorczości,
- ✓ dotyczące promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- ✓ w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem,

- ✓ skoncentrowane na pomocy osobom zagrożonych przemocą w rodzinie,

W szczególności są to:

- ✓ gminne jednostki organizacyjne zaangażowane w szeroki zakres działań i polityk społecznych rewitalizacji gminy Podedwórze w tym straże i służby: **(Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potoku Grónym, Straż Pożarna, Policja;**
- ✓ instytucje animujące działania na terenie obszarów rewitalizacji (kultura, sport, edukacja): **Stowarzyszenie Wspierania Tradycji i Kultury Przedmieście , Gminny Ośrodek Kultury;**
- ✓ instytucje kultury i sztuki funkcjonujące na obszarze rewitalizacji : **Gminna Biblioteka Publiczna; Stowarzyszenie Wspierania Tradycji i Kultury Przedmieście, Koła Gospodyń Wiejskich**
- ✓ instytucje odpowiedzialne za pomoc społeczną: **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;**
- ✓ organy władzy publicznej oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy (**Referat Finansowy, Referat Inwestycji i Rozwoju**);
- ✓ organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i in.).

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w GPR, będzie dodatkowo skupiał aktywność wymienionych wyżej podmiotów, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji dojdzie więc do integracji wielu polityk publicznych oraz procesu odnowy wywołanego wdrażaniem programu, w efekcie czego zwiększy się dostępność usług publicznych, a w ślad za nią aktywność mieszkańców i poziom ich udziału w życiu społecznym.

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji gminy Podedwórze są, działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacje pozarządowe, które reprezentują społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społeczno-gospodarczymi, które powinny włączyć się w proces, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

Na terenie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano potencjalnych partnerów i inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, bądź realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, ochrony przyrody, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne: **Stowarzyszenie Nasz Potok, Koła Gospodyń Wiejskich.**

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej istotnymi interesariuszami rewitalizacji są potencjalni partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego np. **LGD „Ziemia Biłgorajska”, Koła Gospodyń Wiejskich.**

W sferze ochrony przyrody, potencjalnym partnerem procesu rewitalizacji jest m.in.: **Nadleśnictwo Biłgoraj.**

Ważnymi uczestnikami procesu rewitalizacji będą również organy władzy publicznej.

Do tak zidentyfikowanego kręgu interesariuszy zostały skierowane i będą kierowane działania włączeniowe – zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji czy konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

Integracja na poziomie celów – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał będzie takie mechanizmy jak:

- konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji prace nad Programem rozpoczęto od wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.) Wójt Gminy Potok Górny powiadomił o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Potok Górny w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

W proces przygotowania diagnozy społeczno – gospodarczej dla Gminy Potok Górny zostały zaangażowane poniższe instytucje, które przygotowały dane potrzebne do sporządzenia analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

- ✓ **Ośrodek Pomocy Społecznej w Potoku Górnym (wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, ubóstwa).**
- ✓ **Komenda Powiatowa Policji w Biłgoraju (wskaźniki dotyczące przestępczości i przemocy domowej).**
- ✓ **Urząd Pracy w Biłgoraju (wskaźniki dotyczące bezrobocia).**

Konsultacje przeprowadzone były w następujących formach:

1. W dniu 12.06.2023 o godzinie 10:00 w siedzibie Urzędu Gminy Potok Górny w ramach konsultacji społecznych odbyło się spotkanie podczas którego omówiony został projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Potok Górny.

W spotkaniu wzięło udział 4 osoby (przedstawiciel Urzędu Gminy Potok Górny, przedstawiciel OSP i KGW oraz mieszkaniec gminy Potok Górny).

2. Zbierania uwag w postaci elektronicznej lub papierowej. Uwagi można było zgłaszać w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej poprzez wypełnienie formularza zamieszczonego na stronie www.potokgorny.com.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej www.ugpotokgorny.bip.lubelskie.pl/ w terminie od dnia 31.05.2023 r. do dnia 30.06.2023 r. W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynął żaden formularz.
3. Zbierania uwag ustnych do protokołu. Jedną z form konsultacji była możliwość zgłaszania uwag w Urzędzie Gminy w postaci uwag ustnych. Uwagi można było zgłaszać od 31.05.2023 r. do 30.06.2023 r. osobiście lub telefonicznie w Urzędzie Gminy Potok Górny pokój 4, tel. 84-68-52-500, w godzinach 7:00-15:00. W trakcie konsultacji ustnych odbyło się kilka spotkań z mieszkańcami, które skończyły się na rozmowach, wyjaśnieniach oraz przybliżeniu tematyki obszarów zdegradowanych, rewitalizacji, jak i samego programu rewitalizacji. Ostatecznie mieszkańcy nie zgłosili żadnych uwag ustnych dotyczących konsultowanych dokumentów.
2. Badania ankietowego dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz zaproponowanych w uchwale rozwiązań. Ankieta była dostępna była na stronie www.potokgorny.com.pl do dnia 30.06.2023 r. W ramach konsultacji wpłynęło 11 ankiet, w tym: 11 ankiet, z których wynikało, że granice obszarów rewitalizowanych zostały wyznaczone trafnie

Po zakończeniu konsultacji społecznych sporządzony został „Raport z konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Potok Górny w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Potok Górny”.

Etap I zakończył się podjęciem Uchwały NR LVII/360/2023 RADY GMINY POTOK GÓRNY z dnia 8 sierpnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Potok Górny.

Treść uchwały została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego (Poz. 5079).

- Etap tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 rozpoczęło od podjęcia Uchwały nr LIX/372/2023 Rady Gminy Potok Górny z dnia 27.10.2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030.

Pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji wykonano w oparciu o dane ilościowe i jakościowe. Zostały one zebrane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Potok Górny.

W terminie od 26.04.2024 r. a zakończy się 24.05.2024 r. został przeprowadzony nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogły być ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030. Fiszki służące do stworzenia projektów udostępniono na stronie internetowej Gminy Potok Górny.

W trakcie naboru wpłynęło 5 fiszek projektowych zgłoszonych przez Urząd Gminy w Potoku Górnym.

Zgromadzone pomysły mieszkańców przedstawione na spotkaniu zostały uwzględnione w Programie, celem stworzenia dokumentu odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Do uzupełnienia – informacje nt. konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030”.

10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR - mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji (**monitoring i ewaluacja**),
- współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci (**wdrażanie projektów**),
- współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych (**wdrażanie projektów, zwłaszcza w sferze społecznej**),
- okresowe spotkania z interesariuszami (**monitoring, ocena skuteczności podejmowanych działań**),
- dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowanego dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

Elementem partycypacji społecznej będzie organizacja konsultacji społecznych przeprowadzonych

metodami aktywizującymi, a dotyczących realizacji konkretnych przedsięwzięć. Chodzi o danie mieszkańcom możliwości wypowiedzenia się co do sposobów zagospodarowania terenów czy szczegółów projektów miękkich tak, aby wszystkie one w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców. Z drugiej strony takie spotkania stanowią wyraz otwartości władz wobec mieszkańców oraz są okazją do wyjaśnienia pewnych zagadnień czy powodów, dla których dane przedsięwzięcie musi być zorganizowane w taki, a nie inny sposób.

Inny sposób angażowania społeczności lokalnej to ankietyzacja podmiotów/interesariuszy (osób, podmiotów gospodarczych, społecznych, itd.) z obszarów rewitalizacji na etapie oceny efektów wdrażania Programu Rewitalizacji. Przeprowadzanie takich ankiet pozwoli na uzupełnienie danych statystycznych gromadzonych na potrzeby monitoringu o odczucia i wnioski indywidualne. Jednocześnie - przy odpowiednio skonstruowanej ankiecie - pozwoli poznać propozycje rozwiązań ewentualnych pojawiających się problemów.

Wreszcie partycypacja społeczna może zostać zagwarantowana na etapie wdrażania dokumentu poprzez włączanie mieszkańców do realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mowa tu zarówno o pojedynczych mieszkańcach, jak i osobach zrzeszonych np. w organizacjach pozarządowych. Zaangażowanie to może przyjmować formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

W proces realizacji GPR będą zaangażowane następujące podmioty:

- ✓ **Urząd Gminy Potok Górny (Referat Strategii i Funduszy)** - (zaangażowanie w realizację projektów: Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny, STOP WYKLUCZENIU!, Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej),
- ✓ **Urząd Gminy Potok Górny, Koła Gospodyń Wiejskich**, (zaangażowanie w realizację projektów z zakresu aktywizacji społeczności lokalnej, tj. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Potok Górny, STOP WYKLUCZENIU!, Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej).
- ✓ **Ośrodek Pomocy Społecznej w Potoku Górnym, Komenda Powiatowa Policji w Biłgoraju** (zaangażowanie w realizację projektu: STOP WYKLUCZENIU!).
- ✓ **Powiatowy Urząd Pracy w Biłgoraju** (zaangażowanie w realizację projektu: Przedsiębiorczość drogą do aktywizacji zawodowej).

Zaangażowanie mieszkańców może przyjmować również formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.

2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ.
2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązanymi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.
3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.
4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.
5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.
6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczących programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport. Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany Zarządzeniem Wójta.

Etap monitoringu i ewaluacji GPR:

Udział interesariuszy na etapie monitoringu i ewaluacji programu rewitalizacji jest kluczowy dla zapewnienia transparentności, skuteczności oraz dostosowania działań do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej. Interesariusze obejmują mieszkańców, lokalne władze, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców oraz instytucje edukacyjne i kulturalne.

Udział interesariuszy na poszczególnych etapach monitoringu i ewaluacji:

✓ Planowanie monitoringu i ewaluacji

- Konsultacje społeczne: Przeprowadzanie spotkań z mieszkańcami oraz ankiet i sondaży, aby zidentyfikować kluczowe wskaźniki sukcesu oraz obszary wymagające szczególnej uwagi.
- Udział w opracowywaniu wskaźników: Interesariusze mogą pomóc w definiowaniu wskaźników, które będą używane do oceny postępów programu, takich jak poziom bezrobocia, stan infrastruktury, czy zadowolenie mieszkańców.

✓ Zbieranie danych

- Partycypacyjne metody zbierania danych: Mieszkańcy mogą brać udział w zbieraniu danych poprzez wypełnianie ankiet, udział w grupach fokusowych lub dostarczanie informacji zwrotnych na temat wdrażanych działań.

- Rola organizacji pozarządowych: NGOs mogą monitorować realizację działań, zbierać dane i raportować na temat ich wpływu na społeczność. Ich niezależność zapewnia obiektywność zebranych informacji.

✓ **Analiza danych i ocena postępów**

- Wspólne analizy: Organizowanie warsztatów z udziałem różnych interesariuszy w celu analizy zebranych danych i wyciągania wniosków. Dzięki temu proces jest bardziej przejrzysty.

- Rola ekspertów lokalnych: Eksperti z lokalnych instytucji edukacyjnych i badawczych mogą dostarczać merytorycznego wsparcia w analizie danych i interpretacji wyników.

✓ **Raportowanie i komunikacja**

- Regularne raporty: Przygotowywanie i publikowanie regularnych raportów na temat postępów w realizacji programu, które są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron.

- Spotkania informacyjne: Organizowanie spotkań informacyjnych dla mieszkańców i innych interesariuszy, podczas których omawiane są wyniki monitoringu i ewaluacji oraz plany na przyszłość.

✓ **Adaptacja i korekta działań**

- Feedback od interesariuszy: Regularne zbieranie informacji zwrotnych od mieszkańców i innych interesariuszy na temat efektywności działań oraz ich sugestii dotyczących ewentualnych zmian.

- Dostosowanie strategii: Na podstawie wyników monitoringu i ewaluacji, program rewitalizacji może być modyfikowany i dostosowywany do zmieniających się potrzeb i warunków. Interesariusze powinni mieć możliwość uczestniczenia w procesie podejmowania decyzji dotyczących tych zmian.

✓ **Ocena końcowa i wyciąganie wniosków**

- Ewaluacja końcowa: Po zakończeniu programu przeprowadzana jest szczegółowa ewaluacja końcowa, której wyniki są przedstawiane wszystkim interesariuszom.

- Dokumentowanie dobrych praktyk: Identyfikacja i dokumentowanie sukcesów oraz wyzwań napotkanych podczas realizacji programu. Te informacje mogą być wykorzystane w przyszłych inicjatywach rewitalizacyjnych.

✓ **Długoterminowe monitorowanie**

- Ciągły monitoring: Nawet po zakończeniu programu rewitalizacji, interesariusze mogą uczestniczyć w długoterminowym monitorowaniu wpływu działań, aby zapewnić trwałość osiągniętych rezultatów.

- Współpraca z lokalnymi instytucjami: Lokalne władze, organizacje i instytucje mogą kontynuować współpracę w zakresie monitorowania i dalszego rozwoju obszaru objętego rewitalizacją.

Zaangażowanie interesariuszy na etapie monitoringu i ewaluacji programu rewitalizacji zapewnia, że działania są transparentne, adekwatne do potrzeb społeczności i skutecznie realizowane. Poprzez aktywne uczestnictwo w zbieraniu i analizie danych, komunikacji wyników oraz adaptacji działań, interesariusze przyczyniają się do sukcesu programu i trwałego rozwoju rewitalizowanych obszarów.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa) gminny program rewitalizacji jest uznawany za **Inny Instrument Terytorialny (ITT)**, dzięki czemu gmina po spełnieniu wymogów dotyczących IIT może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy.

W ustawie o rewitalizacji katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska i podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

W związku z tym, przystępując do prac nad procesem rewitalizacji, gmina Podedwórze przy okazji identyfikacji interesariuszy rewitalizacji wzięła pod uwagę także wymogi wynikające z ustawy wdrożeniowej.

W toku analizy za partnerów społecznych realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uznano przede wszystkim organizacje pozarządowe opisane w podrozdziale 10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.

Zidentyfikowani partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne zostaną zaproszeni do prac związanych z realizacją GPR.

Dzięki kampanii informacyjnej udało się pozyskać partnerów społeczno-gospodarczych i inne podmioty określone w ustawie wdrożeniowej.

Partnerzy ci zostali zaproszeni do procesu partycypacji na etapie przygotowania GPR, na etapie jego wdrażania będą zaś brali udział w dalszych działaniach partycypacyjnych, przede wszystkim w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Kluczowymi partnerami rewitalizacji biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, będą oni mieć także wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji.

W tym celu w zasadach dotyczących składu komitetu zostaną uwzględnieni przedstawiciele podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej,

Włączenie społeczne wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji gminy Podedwórze spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej, sprawiając że GPR można uznać za Inny Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. UE L 197 z 21.7.2001),

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022r. poz. 1029) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022r. poz. 916) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatruje się wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

1. różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
2. ludzi,
3. wodę,
4. powietrze i środowisko akustyczne,
5. powierzchnię ziemi,
6. krajobraz i zabytki,
7. klimat, zasoby naturalne.

W przypadku powierzchni ziemi, klimatu i zasobów naturalnych, stwierdzono neutralny wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast na wszystkie pozostałe komponenty środowiska realizacja projektów będzie miała wpływ pozytywny.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niekorzystne oddziaływanie może nastąpić jedynie w fazie ich wykonywania i może być związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Wówczas oddziaływania mają charakter odwracalny, chwilowy oraz występują w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo).

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji, może spowodować nakładanie się działań w przypadku ich równoczesnej realizacji. Dlatego też, harmonogram realizacji zadań jest tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań.

W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie pracach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować całość zidentyfikowanych spraw na danym terenie.

Minimalizacja oddziaływań inwestycji na środowisko, to różnego rodzaju działania, które mają wpłynąć na zmniejszenie uciążliwości przedsięwzięcia na otoczenie, zarówno w fazie realizacji jak i eksploatacji.

Są to m.in. następujące działania:

- ✓ w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- ✓ stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- ✓ właściwe kierowanie pracami,
- ✓ dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych,
- ✓ nadzór nad skutecznością i jakością realizacji,
- ✓ stosowanie wysokiej klasy rozwiązań technicznych,
- ✓ ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców takich jak woda, piasek i energia,
- ✓ maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny, zatem oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Natomiast realizacja Programu nie

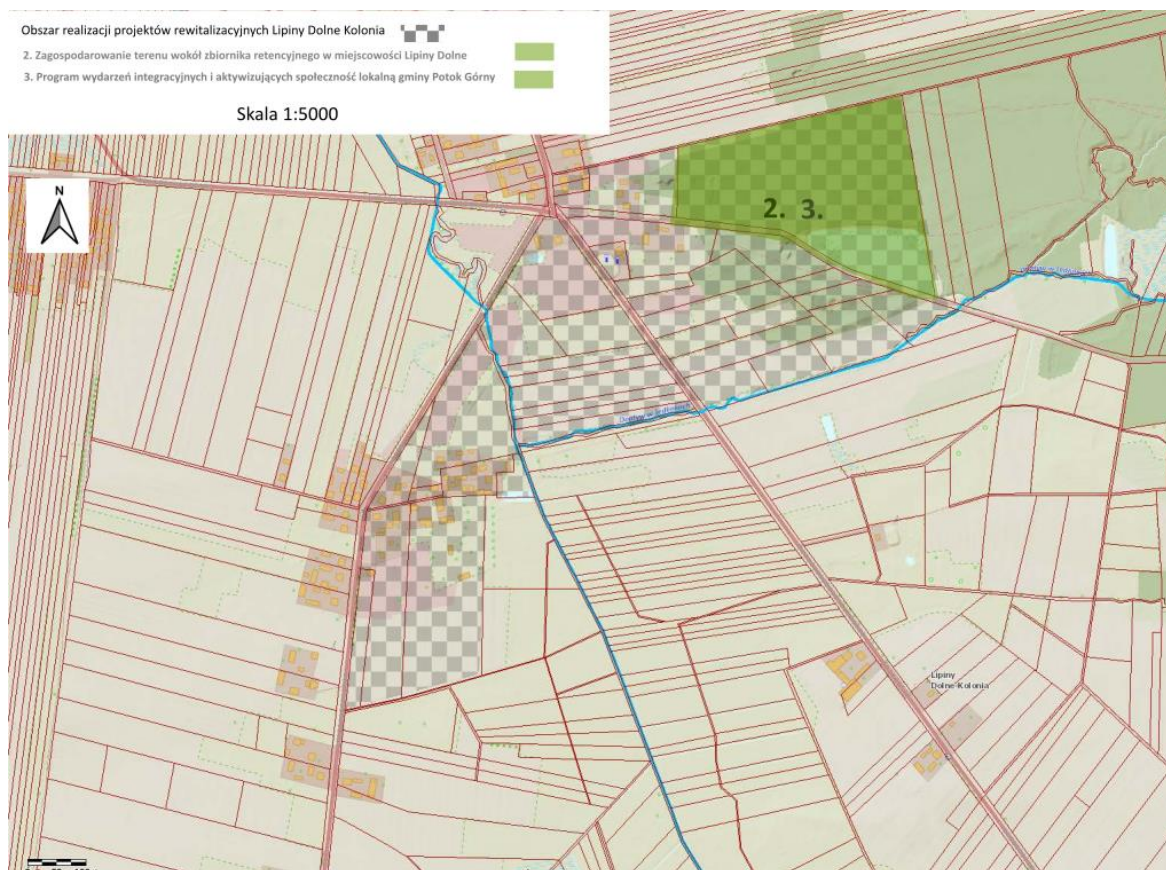
wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Mówiąc o znacząco negatywnym oddziaływaniu na środowisko trzeba zaznaczyć, że będzie miało ono charakter tymczasowy i ograniczy się do realizacji planowanych inwestycji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji. W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znaczącą poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Potok Górny.

Środki zapobiegawcze negatywnemu oddziaływaniu na środowisko to przede wszystkim rozwiązania, jakie zostały zaproponowane w przedmiotowym dokumencie. Są to przede wszystkim: wybór odpowiedniej lokalizacji, wybór właściwych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych.

Mapa 3 Obszary zagrożenia powodziowego Potok Górny i Lipiny Dolne

Źródło: opracowanie własne na podstawie wody.isok.gov.pl.

Z analizy dokumentów określających obszary szczególnego zagrożenia powodzią wynika, iż tereny objęte projektem programu rewitalizacji nie znajdują się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

Zgodnie z zapisami art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są m.in. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, natomiast zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, obszary te uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji.

Ochronę przed powodzią rozpatruje się nie tylko w kontekście występującego zagrożenia czy realizowanych działań technicznych, co ma odzwierciedlenie w ustawie Prawo wodne. Art. 165 ust. 1 cytowanej ustawy mówi, że jednym z ważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, a w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Mając na uwadze, że ochrona przed powodzią polega na zarządzaniu ryzykiem powodziowym należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 16 pkt 4 Prawa wodnego celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Odzwierciedleniem tego celu są ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który mówi między innymi Właściwym sposobem ochrony przed powodzią jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania.

Najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania.

Zgodnie z art. 166 ust. 1 ustawy Prawo wodne obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w gminnym programie rewitalizacji, natomiast na podstawie art. 166 ust. 10 cytowanej ustawy zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią proponowane w gminnym programie rewitalizacji nie może:

- naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią wszystkie projekty zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023-2030 będą uwzględniać uwarunkowania prawne związane z lokalizacją na tzw. obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Dla potencjalnych projektów zlokalizowanych na obszarach zalewowych będą obowiązywać odrębne przepisy, m.in. zakazy określone w art. 77 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego.

W jego myśl na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występuje bezwzględny zakaz lokalizowania nowych cmentarzy, gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania.

Należy brać pod uwagę, że w sytuacji gdy przedsięwzięcie rewitalizacyjne realizowane będzie na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, wymagane będzie zastosowanie odpowiednich Gminny Program technologii, materiałów, zabezpieczeń sieci i urządzeń minimalizujących ryzyko strat, do których mogłoby dojść w wyniku powodzi.

Do uzupełnienia proces Strategicznej Oceny OOS

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Potok Górny na lata 2023 – 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023 – 2030, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Potok Górny na lata 2023 – 2030, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Spis tabel:

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji	16
Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego.....	18
Tabela 3 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w roku 2021 [%]	22
Tabela 4 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	22
Tabela 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	23
Tabela 6 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	23
Tabela 7 bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	24
Tabela 8 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców.....	24
Tabela 9 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	25
Tabela 10 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	25
Tabela 11 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021 r.	26
Tabela 12 Wartości wskaźników dla sfery społecznej.....	27
Tabela 13 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej	27
Tabela 14 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty	28
Tabela 15 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	28
Tabela 16 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	30
Tabela 17 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	30
Tabela 18 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	31
Tabela 19 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	31
Tabela 20 Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru	32
Tabela 21 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	33
Tabela 22 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	33
Tabela 23 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty	34
Tabela 24 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	34
Tabela 25 Ocena skomunikowania Gminy Potok Górny	35
Tabela 26 Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania w ocenie UG Potok Górny.....	35
Tabela 28 Czynniki techniczne – w szczególności udział powierzchni terenów zdegradowanych w ogólnej powierzchni sołectwa, stopień funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w dostępie do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej.....	36
Tabela 29 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	37
Tabela 30 Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Potok Górny	39
Tabela 31 Zakres obszaru rewitalizacji.....	40
Tabela 32 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji.....	51
Tabela 33 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.	52
Tabela 34. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Potok Górny.....	53
Tabela 35 Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej	57
Tabela 36 Źródła finansowania GPR.....	77
Tabela 37 Matryca komplementarności (komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR).....	78

Tabela 38 Ramy finansowe	79
Tabela 39 Harmonogram wdrażania GPR	80
Tabela 40 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR	84
Tabela 41 Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	86
Tabela 42 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR.....	91

Spis map:

Mapa 1 Podział gminy na obszary porównawcze	17
Mapa 2 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Potok Górny	29
